

Mesleki Değerlerle İlişkilendirilen Etkinliklerin Öğretmen Adaylarının Farkındalık ve Tutumlarına Etkisi *

Cemile BALIK¹, Derya ATİK KARA²

Özet

Bu araştırma Eğitime Giriş dersi konularına ilişkin mesleki değerler ile ilişkilendirilerek gerçekleştirilen etkinliklerin öğretmen adaylarının mesleki değerlere ilişkin farkındalıkları ile mesleğe yönelik tutumları üzerindeki etkisini belirlemeyi amaçlamıştır. Karma araştırma yöntemi desenlerinden tekrarlı sıralı karma desene göre düzenlenen bu araştırmanın katılımcıları 2019-2020 öğretim dönemi Eğitim Fakültesi Okulöncesi (55) ve Sınıf Öğretmenliği (70) programlarında Eğitime Giriş dersini alan birinci sınıf öğretmen adaylarından oluşmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak nicel veriler için ölçek ve anket kullanılırken, nitel veriler için açık uçlu soru formu, yarı yapılandırılmış görüşme ve gözlem kullanılmıştır. Nicel verilere Mann Whitney U ve Wilcoxon İşaretli Sıralar testi, nitel verilere tümevarımsal ve betimsel analiz uygulanmıştır. Veri analizi sonucunda, deney grubunda öğretmenlik meslek değerlerine yönelik gerçekleştirilen uygulamaların öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutumları üzerinde olumlu yönde anlamlı bir etkiye sahip olduğu ancak kontrol grubundaki öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutumlarında bir değişim olmadığı gözlemlenmiştir. Araştırma sonucunda deney grubundaki öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleki değerlerine ilişkin farkındalık kazandığı hem nitel hem nicel bulguların sonuçlarıyla desteklenmiştir.

Makale Bilgileri

Araştırma
Makalesi

Gönderim Tarihi
06/01/2023
Kabul Tarihi
08/03/2024
Yayın Tarihi
23/09/2024

Anahtar Kelimeler

Öğretmenlik
mesleki
değerleri,
Öğretmen
eğitimi,
Değerler
eğitimi,
Eğitime giriş

* Çalışma, Derya ATİK KARA danışmanlığında hazırlanan Cemile BALIK'ın yüksek lisans tezinden üretilmiştir. Anadolu Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi tarafından 1907E133 no.lu proje kapsamında desteklenmiştir.

1 Fırat Üniversitesi, 0000-0001-6360-8433, cbalik@firat.edu.tr

2 Anadolu Üniversitesi, 0000-0002-6890-030X, dakara@anadolu.edu.tr

Atıf:

Balık, C. ve Atik Kara, D. (2024). Mesleki değerlerle ilişkilendirilen etkinliklerin öğretmen adaylarının farkındalık ve tutumlarına etkisi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* [PAÜEFD], 62, 242-271. <https://doi.org/10.9779/pauefd.1230429>

Giriş

Değer, insan yaşamının her alanında yer alan ve pek çok kişinin aşına olduğu bir kavramdır. Alanyazında insanı insan yapan unsurlara sahip olan ve insanı diğer canlılardan ayıran esas özellikleri içinde barındıran inançlar bütünü (Dilmaç, 2007), yol gösterici ilkeler (Schwartz, 1994) şeklinde tanımlanmaktadır. Bu bağlamda değerlerin kişilerin duygu, düşünce ve davranışlarına kaynaklık eden, hayatı anlamlandırdığı bir çerçeve olduğu ve insanların bu çerçeveyi gözlemleri, deneyimleri ve duyumları aracılığıyla toplumsal alanda elde ettikleri birikimlerle oluşturduğu söylenebilir. Aydın ve Akyol Gürler (2018) değerlerin ancak eğitim yoluyla kazandırılabileceğini ve bu şekilde toplumun sürekliliğinin sağlanacağını ifade etmişlerdir. Bu bağlamda düşünüldüğünde, okulların merkezinde yer alan ve değerler eğitiminin uygulayıcıları olan öğretmenler ve öğretmen adayları (Aydın ve Sulak, 2015) ön plana çıkmaktadır. Değerler eğitimi sürecinde öğretmen, öğretim faaliyetlerinde uygulanması gereken değerlere sahip değilse veya bahsedilen değerleri öğrencilerine ne şekilde kazandıracağını bilmiyorsa sahip olduğu değerlerle rol model olmanın ötesinde öğrencilerde var olan değerlerin körelmesine ve dahası bu değerlerin yok olmasına neden olabilir (Yazıcı, 2006). Bu nedenle, öğretmenlerin değerler eğitimi konusunda bilgili olması kadar bu değerlere sahip olması da oldukça önemlidir.

Türkiye’de doğrudan öğretmenlik meslek değerlerini belirlemeye yönelik kurumsal bir çalışmaya rastlanmamıştır ancak Millî Eğitim Şuralarında mesleki değerler ve değerler eğitime yönelik meslek etiği kararları alınması, MEB’in meslek etiği ile ilgili çalışmalar gerçekleştirmesi, “Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlik Belgelerinde” mesleki değerleri yansıtan yeterliklere yer verilmesi ve lisans programlarına değer eğitime yönelik dersler eklenmesi dolaylı olarak mesleki değerlere yönelik farkındalık kazandıran çalışmalardır (MEB, 2010; MEB, 2017). Öğretmen eğitimi programlarında mesleki değerler kapsamında ele alınabilecek derslerden biri, 2006-2007 düzenlemelerinde, genel kültür dersi kapsamında tüm programlar için zorunlu ders olarak eklenen “Toplum Hizmet Uygulamaları”dır. Öğretmen adaylarından ders kapsamında toplumsal sorunları inceleyip çözümünü için projeler üretmeleri beklenmektedir (YÖK, 2007). Bir diğeri ise YÖK’ün 30 Mayıs 2018 tarihinde öğretmen yetiştirme lisans programlarını güncellemesi ile tüm lisans programlarına eklenen “Eğitimde Ahlak ve Etik” dersidir. Bu ders ahlak ve değer kavramlarının öğretmenlik mesleği çerçevesinde tartışılabilmesine olanak tanımaktadır. 2018 yılında programlara eklenen diğer bir ders ise “Karakter ve Değer Eğitimi”dir. Bu ders ile öğretmen adaylarının değerler eğitimi kavramına, rol model olmanın önemine, değerler eğitiminde yöntem ve teknik kullanımının gerekliliğine ilişkin farkındalık kazanabilecekleri düşünülmektedir.

Öğretmenlik mesleki değerlerinin öğretmen eğitimi programlarında yer almasının yanında öğretmen adaylarının mesleki değerlere yönelik olumlu örneklerle karşılaşmaları da önemlidir. Çünkü öğretmenin sınıfta ve okulda sergilediği davranışlar öğrenciler tarafından gözlemlenir, öğretmenin tutum ve davranışları öğrencileri olumlu veya olumsuz olarak etkiler (Ulusoy, 2021). Eğitim fakültelerinde de öğretmen adaylarının gözlemleyip model alacakları kişiler öğretim elemanları olduğu için öğretim elemanlarının mesleki değerlerini tutum ve davranışları ile sınıf ortamına yansıtmaları, öğrenciler ve meslektaşları ile iletişim biçimleri, eğitim durumları ve değerlendirme sürecinde benimsedikleri yaklaşımlar gibi pek çok faktör öğretmen adayları tarafından gözlemlenecektir. Öğretmenlik mesleği alan bilgisi ve becerilerinin yanında, tutum ve düzenli alışkanlıklar gerektirdiğinden (Özkan, 2012) öğretmen adaylarının mesleklerine karşı olumlu tutuma sahip olması da önemlidir. Bu noktada değer ve tutum ilişkisine bakıldığında değerlerin, inanç ve tutumların temelinde yer alması (İnceoğlu, 2010) ve tutumda tek bir değer etkili olmayıp arka planda değerler birleşimi olması (Aydın, 2013) sebebiyle mesleki değerlere yönelik farkındalık kazandırmanın mesleki tutumu da etkileyeceği düşünülmektedir. Ayrıca tüm bu faktörler öğretmen eğitimi sürecindeki örtük program kapsamında mesleki değerlere ilişkin farkındalık kazandırılmasını ve olumlu mesleki tutumlar edinilmesini de etkileyecektir.

Alanyazın incelendiğinde, öğretmenlerin değerler eğitimi sürecindeki uygulamalarını ve süreçte karşılaştıkları sorunları belirlemeye, öğretim programlarında yer alan değerlere yönelik görüşlerini almaya yönelik çeşitli çalışmalar (Balcı ve Yanpar Yelken, 2010; Çelikkaya ve Filoğlu, 2014; Kurtde Fidan, 2013; Yıldırım ve Çalışkan, 2018) gerçekleştirildiği görülmektedir. Öğretmen adaylarının katılımcı olduğu çalışmaların konuları ise değer kavramına yükledikleri anlamı belirlemeye, değer hiyerarşilerini ortaya çıkarmaya (Güven, 2015; Kolaç ve Karadağ, 2012; Yazar, 2012; Yıldırım, 2018) yöneliktir. Ayrıca öğretmen ve öğretmen adaylarının “Schwartz Değerler Ölçeği” (Dilmaç ve diğerleri, 2008; Oğuz, 2012; Yılmaz, 2009) ve “Rockeah Değerler Listesi” (Aktepe ve Yel, 2009; Buluç ve Uzun, 2020) kullanılarak değerlere yönelik görüş ve tercihleri belirlenmeye çalışılmıştır. Diğer taraftan alanyazında çeşitli araştırmacıların mesleki değerlerin belirlenmesine yönelik gerçekleştirdiği az sayıda çalışma mevcuttur. Tunca (2012) çalışmasında ilköğretim öğretmenlerinin sahip olması gereken 44 mesleki değer belirlemiştir. Çubukçu ve diğerleri (2012) öğretmen, öğrenci ve velilerin görüşlerine göre öğretmenlerin sahip olması gereken değerleri belirlemeye yönelik gerçekleştirdikleri çalışmalarında öğretmenin yol gösterici ve rehber olması gerektiği sonucuna ulaşmışlardır. Karabacak (2016) tarafından belirlenen sınıf öğretmenlerinin mesleki değerlerinin alt boyutlarında “mesleğini özümseme, paydaşlarla etkili iletişim

becerisi kazanma, öğrenciye değer verme, bilimsel tutuma sahip olma, empati becerisi geliştirebilme, günceli takip etme, araştırmacı öğretmen olma” değerleri yer almaktadır. Yazar (2018) ise alanyazına dayalı olarak öğretmenlik meslek değerlerinin “sevgi, saygı, sorumluluk, bilimsellik, adil olma, sabır, hoşgörü, fedakârlık, dürüstlük, alçak gönüllülük” olmasını önermiştir.

Gerçekleştirilen değer eğitimi çalışmalarının sayıca fazlalığı ve çeşitliliğine bakıldığında, alanyazında bu konuya önem verildiği ancak daha çok betimsel çalışmalar yapıldığı, öğretmenlerin mesleki değerlerinin belirlenmesi ve bu değerlere sahip olma düzeylerinin ortaya çıkarılmasına yönelik çalışmalar olduğu görülmektedir. Öğretmen adaylarına, öğretmenlik meslek değerlerine yönelik farkındalık kazandırmak amacıyla gerçekleştirilen bu çalışmanın uygulamalı olması nedeniyle alanyazına katkı sağlayacağı umulmaktadır. Ancak mesleğe yönelik sahip olunan olumlu tutum her zaman davranışlara yansıtılmamaktadır (Andronachea ve diğerleri, 2014; Lin, 2002). Bu nedenle mesleğe yönelik olumlu tutum geliştirilmesi hizmet öncesi eğitimin erken dönemlerinde başlamalıdır. Dolayısıyla bu araştırma ile hizmet öncesi eğitim sürecinin başlangıcındaki öğretmen adaylarına öğretmenlik meslek değerlerine yönelik farkındalık kazandırıp mesleğe yönelik tutumlarının artmasını sağlayarak göreve başladıkları zaman meslek gerekliliklerini yerine getirmelerine yardımcı olabileceği düşünülmektedir.

Araştırmada mesleki değerlerin Eğitime Giriş dersinin konuları ile ilişkilendirilerek öğretmen adaylarına sunulmasıyla bir farkındalık kazandırılması beklenmektedir. Öğretmenlik mesleki değerlerinin özellikle öğretmenlik meslek bilgisi dersleri ile ilişkilendirilmesi öğretmen adaylarının bu değerlerin mesleğin bir gerekliliği olduğunu kavramalarını kolaylaştırabilir. Ayrıca fakülteye yeni gelen öğretmen adaylarının mesleki değerlerle ilişkilendirilmiş bir Eğitime Giriş dersi alması öğretmen eğitiminin sonraki süreçlerini daha verimli geçirmelerine olanak sağlayabileceği düşünülmektedir. Bunun yanında araştırmanın bulgularına dayalı olarak öğretmen eğitimi programlarındaki derslerin öğrenme-öğretme süreçlerinin mesleki değerler göz önünde bulundurularak tasarlanması gibi çeşitli uygulamaların önünün açabileceği, derslerin değerlerle bütünleştirilerek planlanması yönünde örnek oluşturabileceği düşünülmektedir.

Bu gereksinimler doğrultusunda tasarlanan araştırmanın amacı Eğitime Giriş dersinde öğretmenlik mesleki değerlerine ilişkin gerçekleştirilen etkinliklerin, öğretmen adaylarının mesleki değer ve tutumlarına olan etkisini belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Öğretmen adaylarının öğretmenlerin mesleki değerlerine yönelik görüşleri nelerdir?
2. Öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutumları ne düzeydedir?
 - a. Uygulama öncesi ve sonrasında öğretmen adaylarının mesleki tutumları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
 - b. Uygulamaya katılan ve katılmayan öğretmen adaylarının mesleki tutumları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
3. Eğitime Giriş dersinde öğretmenlerin mesleki değer ve tutumlarına yönelik gerçekleştirilen etkinliklere ilişkin deney grubunda yer alan öğretmen adaylarının görüşleri nelerdir?

Yöntem

Bu araştırma karma araştırma yöntemlerinden tekrarlı sıralı karma desenine göre düzenlenmiştir. Karma yöntem, nicel ve nitel verilerin toplandığı, bütünleştirildiği ve bütünleştirmenin verdiği avantaj ile sonuçlar çıkararak (Creswell, 2021) bir yaklaşımdır. Bu çalışmada kullanılan tekrarlı sıralı karma desen, sıralı karma desenin zamansal olarak nitel-nicel veya nicel-nitel şeklinde düzenlenen yapısından farklı olarak ikiden fazla aşama içerir (Teddlie ve Tashakkori, 2020). Bu çalışmada nitel ve nicel veriler sıralı bir şekilde dört aşamada toplandığı için bu desen tercih edilmiştir. Araştırma sürecine ilişkin bilgiler Tablo 1'de yer almaktadır.

Tablo 1

Araştırma Süreci

Gruplar		1.Aşama (Ön Test)		2.Aşama (Uygulama a süreci)		3.Aşama (Son Test)		4.Aşama (Uygulama sonrası)	
Deney Grubu	Veri toplama aracı	Tutum ölçeği	Açık uçlu soru formu	12 haftalık deneysel uygulama	Tutum ölçeği	Açık uçlu soru formu	Yarı yapılandırılmış görüşmeler		
	Veri türü	Nicel	Nitel		Nicel	Nitel	Nitel		
Kontrol Grubu	Veri toplama aracı	Tutum ölçeği	Açık uçlu soru formu	12 haftalık gözlem	Tutum ölçeği	Açık uçlu soru formu			
	Veri türü	Nicel	Nitel	Nitel	Nicel	Nitel			

Araştırmanın nicel boyutu zayıf deneysel desenlerden statik grup ön test-son test desenine göre tasarlanmıştır (Fraenkel ve diğerleri, 2012). Seçkisiz atama yapılamaması nedeniyle zayıf deneysel desen tercih edilmiş ve hazır olan gruplardan biri deney diğeri kontrol grubu olarak belirlenmiştir (Büyüköztürk ve diğerleri, 2014). Nitel boyutunda ise

öğretmenlerin sahip olması beklenen mesleki değerlere ilişkin farkındalıkları, uygulama sürecindeki deneyimleri ve görüşleri ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır.

Bu araştırma, Anadolu Üniversitesi Etik Kurulunun 25/09/2019 tarihli 71460 sayılı kararı ile alınan izinle yürütülmüştür.

Katılımcılar

Araştırmanın katılımcıları belirlenirken amaçlı örnekleme yöntemlerinden belli ölçütleri sağlayan durumları seçmek amacıyla ölçüt örnekleme kullanılmıştır (Patton, 2014). Bu doğrultuda katılımcı grubunun belirlenmesinde daha önce öğretmen eğitimi ve eğitim bilimleri ile ilgili bir ders almamış olmaları ve temel eğitim düzeyindeki öğretmenlik programlarında öğrenim görüyor olmaları ölçüt olarak kullanılmıştır. Temel eğitim düzeyinin seçilme nedeni, bu kademenin değerlerin kazanılması sürecindeki önemidir. Buna göre araştırmanın katılımcılarını bir devlet üniversitesinin Eğitim Fakültesinde birinci sınıfta öğrenim gören okul öncesi öğretmenliği programından 55, sınıf öğretmenliği programından 70 öğretmen adayı oluşturmuştur. Katılımcıların kişisel bilgileri Tablo 2'de yer almaktadır.

Tablo 2

Katılımcıların Kişisel Bilgileri

	Deney Grubu		Kontrol Grubu		
		N		N	
Cinsiyet	Kadın	43	Kadın	52	
	Erkek	12	Erkek	18	
Sınıf	1. sınıf	54	1. sınıf	69	
	DGS ile geçiş	1	2. sınıf	1	
Mezun olunan okul türü	Anadolu Lisesi	34	Anadolu Lisesi	47	
	Temel Lise	2	Temel Lise	6	
	Sosyal Bilimler Lisesi	4	Sosyal Bilimler Lisesi	8	
	Açık Lise	1	Açık Lise	1	
	İmam Hatip Anadolu Lisesi	1	İmam Hatip Anadolu Lisesi	1	
	Meslek Lisesi	11	Meslek Lisesi	1	
	Öğretmen Lisesi	2	Fen Lisesi	5	
			Yurt dışında bir lise	1	
	Öğretmenlik programı tercih sırası grupları	1-5 sıra	42	1-5 sıra	50
		6-11 sıra	7	6-11 sıra	12
12-17 sıra		4	12-17 sıra	5	
21-23 sıra		2	19-21 sıra	3	

Okul öncesi öğretmenliği programından 55 öğretmen adayı deney grubunu oluştururken sınıf öğretmenliği programından 70 öğretmen adayı ise kontrol grubuna atanmıştır. Katılımcıların kişisel bilgilerine

bakıldığında deney ve kontrol grubu katılımcıların benzer özelliklere sahip olduğu görülmektedir. Katılımcıların öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla gerçekleştirilen ön test puanlarına ilişkin bilgiler aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 3*Deney ve Kontrol Gruplarının Ön Test Tutum Puanlarının Karşılaştırması*

Grup	N	Sıra ortalaması	Sıra toplamı	U	P
Deney	55	65.27	3590.00	1800.00	.534
Kontrol	70	61.21	4285.00		

Deney ve kontrol gruplarının ön test tutum puanları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek için Mann Whitney U testi yapılmıştır. Tutum ölçeğinin tüm alt boyutlarında ve genel toplamında anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir (Tablo 3). Bu doğrultuda dersin başında deney ve kontrol gruplarının mesleğe yönelik tutumları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı ve grupların mesleki tutum kapsamında denk olduğu söylenebilir.

Veri Toplama Araçları

Araştırma kapsamında tutum ölçeği, açık uçlu soru formu, yarı yapılandırılmış görüşme formu ve gözlem formu veri toplama aracı olarak kullanılmıştır.

Araştırmada ön test-son test veri toplama aracı olarak Çetin (2006) tarafından geliştirilen “Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Ölçeğin geliştirilmesinde 100 maddelik deneme ölçeği 341 öğrenciye uygulanmış ve gerçekleştirilen analizler sonucunda sevgi, değer ve tutum alt boyutlarını içeren 20’si olumlu, 15’i olumsuz olmak üzere toplamda 35 maddelik likert tipi bir ölçek oluşturmuştur. Ölçeğin Kaiser-Meyer Olkin (KMO) değerinin 0.95 ve Cronbach alpha değerinin 0.95 olduğu belirtilmiştir (Çetin, 2006).

Açık uçlu soru formu öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleki değerlerine yönelik görüşlerini belirlemek amacıyla araştırmacılar tarafından oluşturulmuş, Eğitim Programları ve Öğretim alanında çalışan bir uzmanın görüşüne sunularak son hali verilmiştir. Soru formu “Bir öğretmenin sahip olması gereken mesleki değerler nelerdir? Bu değerlerin neden gerekli olduğunu örneklendirerek (sınıf içi öğretmen-öğrenci ilişkisi, geçmiş yaşantılarınız vb.) açıklayınız.” şeklinde bir sorudan oluşmaktadır. Uygulama süreci öncesinde ve sonrasında deney ve kontrol gruplarında uygulanmıştır.

Yarı yapılandırılmış görüşme formu deney grubundaki öğretmen adaylarının Eğitime Giriş dersi sonrasında, ders süreci ve derste gerçekleştirilen uygulamalar hakkındaki görüşlerini daha derinlemesine elde etmek için kullanılmıştır. Görüşme formu sekiz

sorudan oluşmaktadır. Değerler eğitimi konusunda çalışmaları olan üç uzmanın görüşleri doğrultusunda düzenlenmiş ve pilot görüşme sonrası son hali verilmiştir. Deney grubunda Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeğinden düşük, orta ve yüksek puan alan öğrenciler arasından gönüllü olan 12 katılımcı ile Eğitime Giriş dersi sona erdikten sonra görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

Gözlem formu deney ve kontrol grupları arasındaki uygulamaları karşılaştırmak ve deneysel süreci kontrol altında tutmak amacıyla kontrol grubunda kullanılmıştır. Deney grubunda haftalık ders planları ile süreç önceden belirlenmişken kontrol grubu için böyle bir planlama söz konusu değildir. Dolayısıyla kontrol grubunda ders esnasında araştırmaya etki edebilecek durumlar hakkında bilgi sahibi olmak için gözlem yapılmıştır. Araştırmacılar tarafından geliştirilen gözlem formu, derste kullanılan yöntem ve teknikler, etkinlikler, verilen ödevler, yer verilen mesleki değerler ve öğretim elemanının rol model olması ile ilgili bölümlerden oluşmaktadır.

Deney Grubu Uygulama Süreci

Öğretmen adaylarına mesleki değerlere yönelik farkındalık kazandırmayı amaçlayan bu çalışmanın deneysel boyutunda öğretmenlik mesleki değerleri Eğitime Giriş dersi konuları ile ilişkilendirilmiştir. Ders kapsamında 44 öğretmenlik mesleki değeri temel alınmıştır. Ele alınan mesleki değerler Tablo 4'te yer almaktadır.

Eğitime Giriş dersinin konularına göre ele alınması gereken değerleri belirlemek için üç uzmanın görüşlerine başvurulmuştur. Uzmanlar tarafından "Nazik olma, Bağışlayıcı olma, Yardımsever olma, Estetik beğeni sahibi olma ve Çevreye karşı duyarlı olma" değerleri konularla ilişkili bulunmadığından bu değerlere yönelik doğrudan etkinlik gerçekleştirilmemiş, ders sürecinde örtük program dahilinde ele alınmıştır. Her hafta ele alınması öngörülen değerleri de içeren etkinliklerin yer aldığı toplamda 12 ders planı oluşturulmuş ve bu planlar uygulanmadan önce uzman görüşü alınarak düzenlenmiştir. Etkinlikler oluşturulurken sınıf mevcudunun kalabalık olması ve dersin haftada iki saat olması gibi sınırlılıklar göz önünde bulundurularak geniş katılımlı etkinlikler düzenlenmiştir. Ayrıca katılımcılara sınıf dışında da etkinlikler verilerek öğrenme etkinliklerinin bireyselleştirilmesi, ders dışında da konuların tekrarı sağlanmaya çalışılmıştır. Canvas Öğrenme Yönetim Sistemi isimli çevrimiçi platform üzerinden ders dışı etkinliklerin takibi yapılmıştır. Bu araştırmanın ikinci yazarı olan öğretim elemanı deney grubunda dersi yürütürken örtük programı değerler eğitimi kapsamında kullanmıştır.

Tablo 4

Öğretmenlik Meslek Değerleri (Tunca, 2012)

Bilimsel düşünme	Kuşkucu olma	Öğrenmeye açık olma
------------------	--------------	---------------------

Mesleğine bağlılık duyma	Tutarlı olma	Katılımcı olma
Hoşgörülü olma	Demokrat olma	Uzlaşmacı olma
Dürüst olma	İşbirliğine açık olma	Çevreye karşı duyarlı olma
Sabırlı olma	İnsancıl (hümanist) olma	Özsaygı duyma
Nazik olma	Şiddete karşı olma	Akılcı olma
Bağışlayıcı olma	Yurttaşlık bilincine sahip olma	Paylaşımçı olma
Entelektüel olma	Ulusal dile önem verme	Atatürk ilkelerine bağlı olma
İlkeli olma	Farklılıklara saygı duyma	Hukukun üstünlüğüne inanma
Yardımsever olma	Açık düşünceli olma	Ulusal simgelere duyarlı olma
Estetik beğeni sahibi olma	Eleştiriye açık olma	Vatansever olma
Sorumluluk sahibi olma	Eşitlikten ve adaletten yana olma	Yenilikçi olma
Kültürel ve tarihsel mirasa duyarlı olma	Düşünce ve ifade özgürlüğünü savunma	Çağdaş olma
Araştırmacı olma	Din ve vicdan özgürlüğünü savunma	Gelenek ve göreneklere duyarlı olma
Üretken olma	Kurallara saygılı olma	

Kontrol grubundaki Eğitime Giriş dersi Eğitim Programları ve Öğretim alanında doktorasını tamamlayan bir öğretim elemanı tarafından sürdürülmüştür. Ders sürecinde ele alınan konular deney grubundaki konular ile eş zamanlı olarak ilerlemiştir. Uygulama sürecinde kontrol grubunda 12 haftalık yapılandırılmış gözlem gerçekleştirilmiştir. Gözlem sürecinde derste bahsedilen mesleki değerler, öğretim elemanının sergilediği mesleki değerler, ders sürecinde kullanılan yöntem-teknikler, sınıfın ders sürecine katılımı ve ödev verme durumlarına dikkat edilmiştir.

Veri Analizi

Araştırmadan elde edilen nicel veriler kodlanarak SPSS yazılımına aktarılmıştır. Öncelikle kayıp veriler incelenmiş ve %5'in altında olduğu tespit edildiği için herhangi bir işlem gerçekleştirilmemiştir (Sayın ve diğerleri, 2017; Schafer, 1999). Ardından gerçekleştirilen normallik analizi ölçek maddelerinin toplam puanı ve anket maddelerinin ortalama puanı üzerinden gerçekleştirilmiştir.

Tablo 5

Nicel Verilerin Normallik Analizi Sonuçları

Grup	Veri		N	Skewness	Kurtosis	Kolmogorov-Smirnov p değeri
	Toplama Aracı	Uygulama				

Deney	Ölçek	Ön test	59	-3.7556	5.7438	.200
		Son test	55	-3.897	3.369	.027
Kontrol	Ölçek	Ön test	72	-3.0742	0.1162	.004
		Son test	70	-2.205	-0.021	.006

Normallik analizi sonuçlarına göre (Tablo 5) Kolmogorov-Smirnov p değeri deney grubunun ölçek puanları ve kontrol grubuna uygulanan son test ölçek puanı için normal dağılıma uygun olmasına karşın tüm ölçümler için Skewness değerinin +1.0 ve -1.0 aralığının dışında kalması (Hair ve diğerleri, 2014) ve histogramların normal dağılıma uygun olmaması sebebiyle nicel verilerin normal dağılıma uygun olmadığı belirlenmiştir. Bu nedenle nicel veri analizi sürecinde nonparametrik testler uygulanmıştır. Deney ve kontrol gruplarının ön test ve son test sonuçlarını karşılaştırmak için Mann Whitney U testi; her iki grubun kendi içinde ön test ve son test puanları arasında bir değişim olup olmadığını belirlemek için ise Wilcoxon İşaretli Sıralar testi yapılmıştır. Gruplar arasında oluşabilecek farklarda etki büyüklüğünü hesaplamak için ise Mann Whitney U testi için $d=Z/\sqrt{N}$ formülü, Wilcoxon İşaretli Sıralı Testi için $d= t/\sqrt{N}$ formülü kullanılmıştır (Rosenthal, 1991). Etki büyüklükleri yorumlanırken aritmetik ortalamaya dayanan etki büyüklükleri;

- $-0,15 \leq$ Etki değeri $< 0,15$ = Önemsiz Düzeyde
- $0,15 \leq$ Etki değeri $< 0,40$ = Küçük Düzeyde
- $0,40 \leq$ Etki değeri $< 0,75$ = Orta Düzeyde
- $0,75 \leq$ Etki değeri $< 1,10$ = Geniş Düzeyde
- $1,10 \leq$ Etki değeri $< 1,45$ = Çok Geniş Düzeyde
- $1,45 \leq$ Etki değeri = Mükemmel Düzeyde şeklinde yorumlanmıştır (Thalheimer ve Cook, 2002, akt. Camnalbur ve Mutlu Bayraktar, 2018)

Nitel verileri oluşturan yarı yapılandırılmış görüşme analizinde “Veriler üzerinde kategorilerin, temaların ve örüntülerin ortaya çıkarılması” (Patton, 2018) amacıyla tümevarımsal analiz uygulanmıştır. Açık uçlu soru formu ve gözlem formundan elde edilen veriler için daha önce oluşturulan temalara göre (Yıldırım ve Şimşek, 2016) betimsel analiz uygulanmıştır.

Araştırmanın Geçerlik ve Güvenirliği

Karma yöntem araştırması desenine uygun olacak şekilde geçerliği sağlamak adına araştırmacı, hem uygulama sürecine dâhil olarak içerden bir bakış açısına sahip olmuş hem de uzman görüşleri ile

gerçekleştirilen analizlerde de nesnel bir bakış açısı ile çalışmayı sürdürmüş, zayıf deneysel ön test- son test modeli uygulandıktan sonra katılımcılarla yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirerek uygulama süreci hakkında derinlemesine bilgi alınmış, nitel ve nicel veri toplama araçları ile farklı veri toplanmış ve araştırma sonuçlarına etkisi ortadan kaldırılmıştır (Christensen ve diğerleri, 2020; Onwuegbuzie ve Johnson, 2006). Karma yöntemle ait önlemlerin yanı sıra nitel ve nicel yöntemle özgü önlemler de alınmıştır.

Nitel araştırma boyutunda inandırıcılığı sağlamak adına araştırmada veri toplama aracı oluşturulması, uygulama sürecinde kullanılacak mesleki değerlerin belirlenmesi ve kullanım zamanları, ders planlarının hazırlanması, verilerin dökümü ve analizi aşamalarında uzman görüşlerine başvurulmuştur (Lincoln ve Guba, 1985, akt. Yıldırım ve Şimşek, 2016). Yarı yapılandırılmış görüşmeler öncesinde pilot görüşme uygulanmıştır. Görüşme dökümleri nitel araştırma yapan ve Eğitim Programları ve Öğretim alanında çalışan bir uzman tarafından tutarlık açısından incelenmiştir. Araştırma kapsamında gerçekleştirilen tüm analizler yazarlar tarafından paralel olarak gerçekleştirilerek görüş birliğine varılmıştır. Deney grubunda 12 haftalık uygulama, kontrol grubunda ise gözlem süreci ile uzun süreli etkileşim sağlanmaya çalışılmıştır. Aynı zamanda araştırma süreci raporlanırken ayrıntılı betimleme sağlayabilmek adına doğrudan alıntılara yer verilmiştir. Araştırma kapsamında çeşitli veri toplama araçlarını kullanarak derinlemesine veri toplamak amaçlanmış ve bu şekilde inandırıcılık arttırılmaya çalışılmıştır.

Nicel araştırma boyutunda araştırmada kişisel bilgi formu aracılığıyla elde edilen verilerden yola çıkarak deney ve kontrol gruplarındaki katılımcıların çeşitli değişkenler açısından benzer olduğu ortaya konulmuştur. Ayrıca ön test veri toplama aracı olarak uygulanan "Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği"ne göre her iki grubun uygulama öncesinde mesleğe yönelik tutumlarının yakın düzeyde olduğu belirlenmiştir. Bu doğrultuda iki grubun özelliklerinin benzer olması ve uygulama öncesinde mesleğe yönelik tutumları arasında anlamlı bir farklılık olmamasından dolayı deney ve kontrol gruplarının benzer özelliklere sahip olduğu söylenebilir. Ayrıca kontrol grubundaki ders sürecinde gözlem yapılarak süreçte katılımcıları etkileyebilecek unsurlar belirlenmeye çalışılmıştır. Böylece iç geçerlilik iyileştirilmeye çalışılmıştır (Eckhard ve Ermann, 1997 akt. Büyüköztürk ve diğerleri, 2020).

Bulgular

Öğretmen Adaylarının Mesleki Değerlerin Neler Olması Gerektiğine Dair Görüşleri

Deney grubunda yer alan katılımcıların mesleki değerlere yönelik uygulama öncesi ve sonrası görüşleri Tablo 6'da sunulmuştur.

Tablo 6

Deney Grubundaki Katılımcıların Uygulama Öncesi ve Sonrasında Mesleki Değerlere Yönelik Görüşleri

Uygulama Öncesi	Uygulama Sonrası	
Açık düşünceli olma	Açık düşünceli olma	Bağışlayıcı olma
Araştırmacı olma	Araştırmacı olma	İşbirliğine açık olma
Bilimsel düşünme	Bilimsel düşünme	İfade özgürlüğünü savunma
Dürüst olma	Dürüst olma	İlkeli olma
Eşitlikten ve adaletten yana olma	Eşitlikten ve adaletten yana olma	Din ve vicdan özgürlüğüne sahip olma
Farklılıklara saygı duyma	Farklılıklara saygı duyma	Entelektüel olma
Hoşgörülü olma	Hoşgörülü olma	Çevreye karşı duyarlı olma
İnsancıl olma	İnsancıl olma	Demokrat olma
Katılımcı olma	Katılımcı olma	Atatürk ilkelerine bağlı olma
Mesleğine bağlılık duyma	Mesleğine bağlılık duyma	Eleştiriye açık olma
Nazik olma	Nazik olma	Vatansever olma
Öğrenmeye açık olma	Öğrenmeye açık olma	Tutarlı olma
Özsaygı duyma	Özsaygı duyma	Kurallara uyma
Sorumluluk sahibi olma	Sorumluluk sahibi olma	Kuşkucu olma
Yardımsaver olma	Yardımsaver olma	Üretken olma
Yenilikçi olma	Yenilikçi olma	Akılcı olma
Paylaşımçı olma	Paylaşımçı olma	Çağdaş olma
Sabırlı olma	Sabırlı olma	Estetik beğeni sahibi olma
Şiddete karşı olma	Şiddete karşı olma	Gelenek- göreneklere bağlı olma
		Kültürel değerlere duyarlı olma

Deney grubundaki katılımcılar uygulama öncesinde 19 mesleki değer ifade ederken uygulama sonrasında bu görüşlerine ek olarak 20 farklı mesleki değerden daha bahsetmişlerdir. Kontrol grubundaki katılımcıların ifade ettikleri mesleki değerlere ilişkin görüşler ise Tablo 7'de yer almaktadır.

Tablo 7

Kontrol Grubundaki Katılımcıların Ders Öncesi ve Sonrasında Mesleki Değerlere Yönelik Görüşleri

Ders Öncesi	Ders Sonrası
-------------	--------------

Açık düşünceli olma	Açık düşünceli olma	Çevreye karşı duyarlı olma
Araştırmacı olma	Araştırmacı olma	Demokrat olma
Atatürk ilkelerine bağlı olma	Atatürk ilkelerine bağlı olma	Düşünce- ifade özgürlüğünü savunma
Bilimsel düşünme	Bilimsel düşünme	Katılımcı olma
Eşitlikten ve adaletten yana olma	Eşitlikten ve adaletten yana olma	Kültürel ve tarihsel mirasa duyarlı olma
Farklılıklara saygı duyma	Farklılıklara saygı duyma	Vatansever olma
Hoşgörülü olma	Hoşgörülü olma	
Dürüst olma	Dürüst olma	
Entelektüel olma	Entelektüel olma	
Kuşkucu olma	Kuşkucu olma	
Mesleğine bağlılık duyma	Mesleğine bağlılık duyma	
Nazik olma	Nazik olma	
Öğrenmeye açık olma	Öğrenmeye açık olma	
Özsaygı duyma	Özsaygı duyma	
İnsancıl olma	İnsancıl olma	
Paylaşımçı olma	Paylaşımçı olma	
Sabırlı olma	Sabırlı olma	
Sorumluluk sahibi olma	Sorumluluk sahibi olma	
Şiddete karşı olma	Şiddete karşı olma	
Üretken olma	Üretken olma	
Yardımsaver olma	Yardımsaver olma	
Yenilikçi olma	Yenilikçi olma	
Akılcı olma	Bağışlayıcı olma	

Kontrol grubundaki katılımcılar Eğitime Giriş dersi öncesinde 23 mesleki değer belirtmişlerdir. Dersin sonunda 23 mesleki değerden “Akılcı olma” değeri dışındaki tüm mesleki değerler tekrar edilirken bunlara ek olarak “Bağışlayıcı olma”, “Çevreye karşı duyarlı olma”, “Demokrat olma”, “Düşünce ve ifade özgürlüğünü savunma”, “Katılımcı olma”, “Kültürel ve tarihsel mirasa duyarlı olma” ve “Vatansever olma” değerleri ifade edilmiştir.

Öğretmen Adaylarının Mesleğe Yönelik Tutumlarına İlişkin Bulgular

Deney grubunun öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları uygulama öncesi ve sonrasında ölçülerek karşılaştırılmış ve elde edilen bulgulara Tablo 8’de yer verilmiştir. Deney grubundaki öğretmen adaylarının uygulama öncesi ve sonrasında mesleğe yönelik tutumları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi sonuçlarına göre deney grubundaki öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutumları arasında anlamlı bir fark olduğu belirlenmiştir [$z=-2,269$, $p<0,05$].

Tablo 8*Deney Grubu Ön Test- Son Test Tutum Puanlarının Karşılaştırılması*

Deney Grubu	N	Sıra ortalaması	Sıra toplamı	z	p
Negatif sıralar	18	24.44	440.00	-2.269	.023
Pozitif sıralar	34	27.59	938.00		
Fark olmayan	3				

d= -0.21

Fark puanlarının pozitif sıralar lehine olması Eğitime Giriş dersinde uygulanan etkinliklerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumu olumlu yönde etkilediğini göstermektedir. Etki büyüklüğü değeri anlamlı farklılığın önemsiz bir etki değerine sahip olduğunu ortaya koymaktadır.

Tablo 9*Kontrol Grubu Ön Test ve Son Test Tutum Puanlarının Karşılaştırılması*

Kontrol Grubu	N	Sıra ortalaması	Sıra toplamı	z	P
Negatif sıralar	41	32.39	1328.00	-1.422	.155
Pozitif sıralar	25	35.32	883.00		
Fark olmayan	4				

Tablo 9'da görüldüğü gibi kontrol grubunun ders öncesi ve sonrasında mesleğe yönelik tutumları arasında istatistiksel olarak bir fark gözlenmemiştir. Fark puanlarının negatif sıralarda daha yüksek olması kontrol grubunun aldığı Eğitime Giriş dersinin öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutumlarını olumlu yönde geliştirmede bir katkı sağlamadığını göstermektedir [$z=-1,422$, $p>0,05$].

Tablo 10*Deney ve kontrol gruplarının son test tutum puanlarının karşılaştırılması*

Grup	N	Sıra ortalaması	Sıra toplamı	U	P
Deney	55	72.40	3982.00	1408.00	.010
Kontrol	70	55.61	3893.00		

d=-0.23

Deney ve kontrol gruplarının mesleğe yönelik tutumlarında Eğitime Giriş dersi sonunda anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemeye yönelik yapılan Mann Whitney U testi sonucuna göre iki grubun son test puanları arasında ölçeğin tüm alt boyutlarında ve ölçeğin genel toplamında anlamlı bir farklılık gözlenmiştir (Tablo 10). Etki büyüklüğü değerine bakıldığında bu anlamlı farklılığın önemsiz düzeyde bir etkiye sahip olduğu görülmektedir. Daha önce sunulan Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi sonuçlarına bakılarak anlamlı farklılığın deney grubu lehine olduğu söylenebilir (Tablo 8).

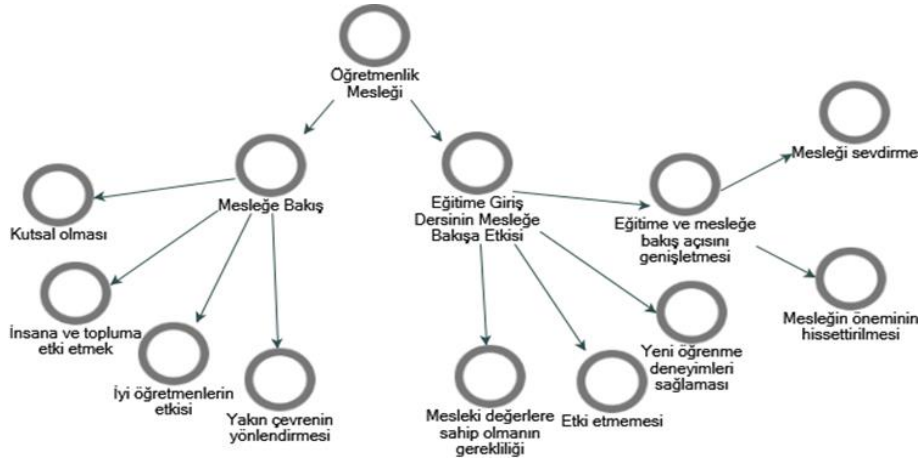
Deney Grubundaki Öğretmen Adaylarının Mesleki Değerler Eğitimi ile Bütünleştirilmiş Etkinliklere İlişkin Görüşleri

Deney grubunun sürece ilişkin görüşleri “Öğretmenlik Mesleği”, “Eğitime Giriş Dersinin İşlenişi” ve “Eğitim Fakültesinde Mesleki Değerlerin Kazandırılması” olmak üzere üç tema altında ele alınmış ve doğrudan alıntılarla desteklenerek sunulmuştur.

“Öğretmenlik Mesleği” teması altında “Mesleğe Bakış” ve “Eğitime Giriş Dersinin Mesleğe Bakışa Etkisi” altında toplanmaktadır (Şekil 1).

Şekil 1

“Öğretmenlik Mesleği” Teması

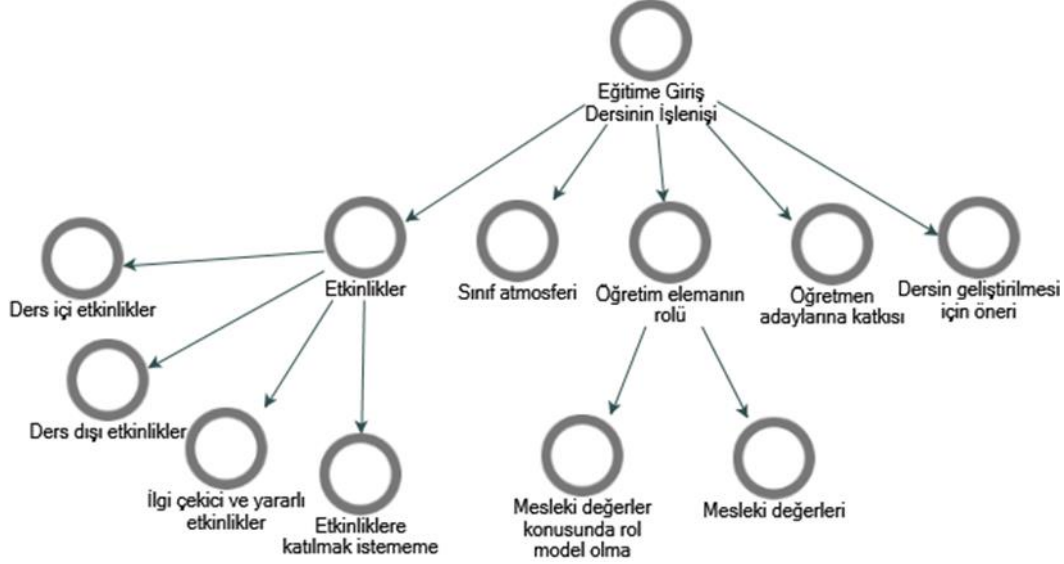

“Öğretmenlik Mesleği” teması altında yer alan “Mesleğe Bakış” alt temasında öğretmen adaylarının mesleğin kutsallığını ve öğretmenlik mesleği ile hem doğrudan bireylere hem de topluma etki edebilecekleri düşündükleri görülmüştür. Bu yöndeki görüşler “Nasıl diyeyim, eğitim toplumumuzun yapı taşı bana göre benim bakış açımda bu yapı taşıyı oluşturanlar da eğitimciler biz öğretmen adayları ve öğretmenlerimiz. Toplumu her türlü etkiyi yani toplumsal etki, kalkınma akla gelebilecek her şey eğitimle gerçekleşir (Ö2)”; “Öğretmenlik mesleğinin benim için anlamı yani öğretmenlik aslında bir insan, birey yetiştirmek (Ö11)” ifadeleri ile örneklendirilebilir. Öğretmenlik mesleğine iyi öğretmenler ve yakın çevre yönlendirmesi ile yönlendiklerini belirten öğretmen adaylarının görüşleri ise “... babamın mesleği olduğu için seçmemde bunlar da etkili oldu (Ö9)”; “...ilkokul öğretmenlerim olsun lisedeki tarih öğretmenim olsun onlar etkiledi beni yani olumlu anlamda (Ö12).” ifadeleri ile örneklendirilebilir.

Eğitime Giriş dersinin mesleğe bakışa etkisi alt teması altında ise dersin hem mesleğe hem de eğitime bakışa olumlu anlamda etki ettiği, yeni öğrenme deneyimleri sağladığı, mesleki değerlere sahip olmanın gerekliliğini fark ettirdiği görüşlerinin ifade edildiği görülmektedir. Buna yönelik öğretmen adaylarının görüşlerinden bazıları şunlardır:

“Biraz öğretmenlik mesleğini şey görüyordum basit yani çok böyle önemli bir meslek olarak görmüyordum. Daha sonra eğitime giriş dersi alınca öğretmenlik mesleğinin çok önemli bir meslek olduğunu öğrendim (Ö7)”; “...Öğretmenlik mesleği gerçekten bu derste anlaşılıyor ve bu derste sevdireliyor bence sevmeyerek gelseydim bile bu dersi aldıktan sonra severdim bence (Ö5)”; “Ya birçok bilmediğim şey varmış açıkçası ben tercih döneminde öğretmenliği tercih ederken çoğu şeye hâkim olduğumu düşünüyordum. Yanılıyormuşum birçok şeyi bilmiyormuşum. Öncelikle birçok bilgi edinmeme yardımcı oldu nasıl diyeyim yaparak değil de öğrenerek tecrübe sahibi oldum (Ö2)” Bir öğretmen adayı ise “Yani dediğim gibi ben öğretmen olmak çok istemiyordum. Annemlerin isteği ile gelmişim. O yüzden de bir değişiklik olmadı yani (Ö3)” görüşü ile dersin mesleki değerler konusunda etkisi olmadığını belirtmiştir.

“Eğitime Giriş Dersinin İşlenişi” teması “Etkinlikler”, “Sınıf atmosferi”, “Öğretim elemanın rolü”, “Öğretmen adaylarına katkısı” ve “Dersin geliştirilmesi için öneri” alt temaları ile açıklanmıştır (Şekil 2). “Etkinlikler” alt temasındaki görüşler ders içi etkinlikler, ders dışı etkinlikler, ilgi çekici ve yararlı etkinlikler ve etkinliklere katılmak istememe şeklinde ifade edilmiştir. Ders içi etkinliklerle ilgili görüşlere bakıldığında anlamlı öğrenme sağladığı, kendini ifade etme imkânı sunduğu, sürecin eğitici ve öğretici olduğu ifade edilmiştir. Bu düşünceler “Ya bence daha iyi oldu çünkü birazcık da teorikten çıkmış oldu. Dersi pekiştirmek açısından da bizim için iyi oldu...hem mesleki değerleri kavramamızda hem de konuyu kavramamızda bizim için daha etkili oldu (Ö8)”; “Ders içinde birçok etkinlik yaptık önemli olarak hani kendi görüşlerimizi açıkça ifade edebilmek birçok zaman yapabildik zaten (Ö9)”; “Etkinlikler en sevdiğim bölümdü. Özellikle bu fakülte için daha eğlenceli beklerdim ama en eğlencelisi eğitime giriş dersi idi. Etkinlikle hem öğretici hem eğlendiriciydi...Çok mutlu oluyorduk biz etkinlik zamanında (Ö5)” cümleleri ile örneklendirilebilir. “Eğitime Giriş Dersinin İşlenişi” temasına ilişkin bulgular aşağıdaki Şekil 2’de yer almaktadır.

Şekil 2*“Eğitime Giriş Dersinin İşlenişi” Teması ve Alt Temaları*

Ders içi etkinliklerin etkin katılımı sağlayarak deneyim sağladığı görüşü “...Bir nevi şey diyebilirim sadece kâğıtta kalmadı öğrendiğimiz şeyler. Kendimize uyarladık, kendimiz de birtakım tecrübeler edindik (Ö2)” ifadesi ile örneklendirilebilir. Etkinliklerin ilgi çekici olmasına yönelik belirtilen görüş “Kartların altına numaralar yazıp işte eğitim programı öğretim programı falan bunlar mesela benim daha çok aklımda kalmamı sağladı. ...Ama böyle eğlenceli aktiviteler beni çekiyor (Ö4)” şeklindedir. Ders içi etkinliklerin grubun parçası olabilmeyi, kendini önemli hissetmeyi ve öğrencileri aktif kıldığını ifade eden öğretmen adaylarının görüşleri ise “Sınıfça da kaynaşmamızı sağladı (Ö6)”; “Çoğu dersten daha zevkli geçti benim için hiç değilse birey olarak karşısındakine saygı duymayı öğrendim derste onu gördüm yani çoğu kişi söylerdi bana üniversitede hiç öyle beklemeyin öğretmenler girip çıkacak yüzünüze bile bakmayacak. Bunun tamamı aksineydi....bizi önemseydiğini gösteriyor (Ö12)” ifadeleri ile örneklendirilmiştir.

Ders dışı etkinliklerin ise yeni bilgiler edindirme, süreçte aktif olma, grubun bir parçası olma, yaşam ile ilişkilendirme ve akran öğretimini sağlamaya yönelik etkileri olduğunu ifade etmişlerdir. “Yeni ufuklar kazandıracak bana yeni bilgiler edindirme konusunda olsun ders dışı etkinlikler çok faydalı oldu benim için. (Ö2)” örnek olarak gösterilebilir. Ders dışı etkinlikler sayesinde grubun bir parçası oldukları görüşüne “Aynen drama yapmıştık. Benim biraz yorucu olmuştu açıkçası uğraşmıştık baya emek vermiştik yine güzeldi açıkçası sınıf olarak kaynaşmamızı sağladı (Ö6);” ...Herkes ödev yapıyor bir şey yapıyor. Çok

ilginç buldum hani herkesin sınıfta bazı arkadaşlarımız da paylaştı... Aslında birazcık daha tanımış oldum arkadaşlarımı...(Ö10)" ifadeleri ile örneklendirilebilir. Gerçek yaşam ile ilişkilendirdiğini ifade eden öğretmen adaylarının görüşlerine örnek olarak "Tartışmalarda genellikle kardeşimi örnek vermiştim. Çünkü kardeşim küçük ve onu gözlemleyebildiğimi düşünerek örnek vermiştim ve bazı şeyleri fark etmemi sağladı (Ö4)." Akran öğrenmesinin sağlaması yönelik görüşlere örnek olarak ise "Ben tartışmaları daha eğlenceli buldum aslında çünkü yoruma açık bir sürü konu var sen birini çekip alıyorsun. Diğerlerini de birileri çekip almış görebiliyorsun bir şeyleri fark edebiliyorsun okuduğun zaman (Ö4)" ifadesi gösterilebilir. Öğretmen adayları tarafından ilgi çekici ve yararlı görülen etkinlikler drama videoları, canvas tartışmaları, değer taşı etkinliği, gazete etkinliği, kitap okuma etkinliğidir. Öğretmen adaylarının farklı etkinliklere ilişkin görüşleri "En çok ilgimi video çekti. Çünkü çok daha eğlenceliydi (Ö5); Ben videoyu yararlı buldum (Ö10)"; "Bence canvas tartışmaları daha yararlıydı çünkü her haftaydı düzenliydi ve hep farklı bir konuyu içeriyordu. Bir konuya bakıp kalmıyorduk (Ö11); "UNESCO hakkındaki yazı. O çok ilgimi çekmişti (Ö2)"; "Bir gazete hazırlamıştık hem bizim katılımımız baya yüksek orandaydı hem de eğlenerek yapmıştık hem de değerleri anımsamış, benimsemiş olduk (Ö12)"; "Ama şeyde çok iyiydi kitap...Dünya Okulu... Ya çok şey kattı bana (Ö8)" ve "şey o oyun tarzında vardı ya grup olmuştuk beş kişi kartlar falan vardı o çok eğlenceliydi (Değer taşı) (Ö7)." ifadeleri ile örneklendirilebilir. Etkinliklere katılmak istemeyen öğretmen adayları ise görüşlerini "Fikirlerimi açıkça sunamayan bir insanım zaten çekiniyorum biraz (Ö3); "...ya şeyden sıkılıyordum her derste mesleki değerler, o biraz sıkıcı geliyordu (Ö7)"; "Çok zorlandım çünkü ben hayatımda daha önce hiç makale okumadım. İlk defa makale okudum ve o kadar zorlandım ki ilk cümleyi bile beş defa okudum makalede (Ö11)" biçiminde ifade etmişlerdir.

Sınıf atmosferi alt temasında demokratik bir sınıf ortamı ve etkileşimli bir ders süreci geçirdiklerini ifade etmişlerdir. Demokratik sınıf ortamına ilişkin "En çok hoşuma giden şey yalnızca öğretmen söz sahibi değildi. Biz de en az öğretmen kadar söz sahibiydik. Karşılıklı fikir alışverişleri vardı kendi fikirlerimizi söyleyebiliyorduk (Ö2)" ifadesi ile etkileşimli ders süreci ise "İşlenişi çok güzeldi açıkçası çok keyif aldığım derslerden bir tanesi etkileşim içindeydi sürekli bizimle dersi yürüten öğretim elemanı derste etkinlikler de çok aktif olarak etkinlik yaptık derste (Ö6)." görüşü ile örneklendirilebilir.

Öğretim elemanın rolü alt teması mesleki değerler konusunda rol model olmaya ve mesleki değerlere yönelik görüşleri barındırmaktadır. Mesleki değerler konusunda rol model olmaya yönelik öğretmen adaylarının görüşlerine "...bence tamamen anlattığı gibi bir öğretmen gerçekten her değere önem veriyor en çok da öğrencilerine değer

verdiğini düşünüyorum. Ve bu yöndeki davranışları da hepimizin hoşuna gitmişti... (Ö5);

“...gerçekten çok tam ideal bir öğretmen gerçekten idol olarak alabileceğim bir kadın kendisi. Dersi anlatış biçimi olsun, öğrencilerle göz kontağı kurma olsun sürekli her birimize teker teker soruları şey yapma biçimi olsun, 50, 60 kişilik bir sınıfız hani tek tek herkesle konuşması bence çok şey hani öğretmenlik açısından çok şey alabileceğim bir kadın (Ö1)”

ifadeleri örnek gösterilebilir. Öğretim elemanının sahip olduğu düşünülen mesleki değerler ise “Mesleğine bağlılık duyma”, “Nazik olma”, “Öğrenciye değer verme”, “Sabırlı olma”, “Sınıfa hakimiyet”, “Sevgi”, “Açık düşünceli olma”, “Araştırmacı olma”, “Çağdaş olma”, “Eşitlikten ve adaletten yana olma”, “Eleştiriye açık olma”, “Demokrat olma”, “Farklılıklara saygı duyma”, “Güler yüzlü olma”, “Hoşgörülü olma”, “İnsancıl olma”, “İfade özgürlüğünü savunma” ve “Katılımcı olma” şeklinde belirtilmiştir.

Öğretmen adaylarına katkısı alt teması kendi mesleki ve kişisel gelişimlerine katkı sağlaması, kendinde ve çevrede mesleki değerleri sorgulama, mesleki değerleri kazandırmaya yönelik görüşleri içermektedir. Öğretmen adaylarının kendi mesleki ve kişisel gelişimlerine katkı sağladığı görüşüne ilişkin “...Sen öğretmen adayısın. Atıyorum bir olay karşısında ani tepki vereceğim sırada bu aklıma geliyor ve kendimi dizginleyebiliyorum yani. Eğitimsel olarak tabi ki bize çok şey kattı tabi ama toplumsal olarak da kendi yaşantımızda baya etkili oldu diyebilirim (Ö12)”; kendinde ve çevrede mesleki değerleri sorgulamaya yönelik olarak “En son şeyden bahsetmiştik öğretmenlikte sahip olunması gereken etik ilkeler falan hani onlarda da kendimizi şey yapıyoruz hani o bende var mı? yok mu falan diye o da etkiledi (Ö1)” ifadesi; mesleki değerleri kazandırma durumuna yönelik ise “...Bir öğretmenin hoşgörülü olması gerekiyor. Sabırlı olması gerekiyor. Farklı öğrencileri olacak sonuçta onlara karşı sabırlı olması gerekiyor, saygılı olması gerekiyor. Ben bu değerleri kazandığımı düşünüyorum (Ö3).” görüşleri örnek gösterilebilir.

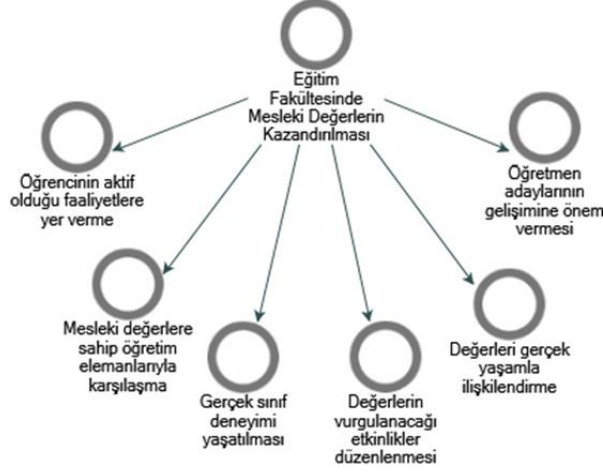
Öğretmen adaylarının dersin geliştirilmesine yönelik önerileri ders dışı ve ders içi etkinliklerin arttırılması, ders döneminin arttırılması, öğrenci sayısının azaltılmasıyla ders etkileşiminin arttırılması, teknoloji kullanımının arttırılması, ders ile sınavın uyumlu olması yönündedir. Bu öneriler şu şekilde örneklendirilebilir: “..Belki hepimiz tiyatroya gidebiliriz. Öyle etkinlikler olabilir ya da bir müzik dinletisine falan gidebiliriz (Ö8)”; “Drama yapılabilirdi ya dramayı biz video üzerinde yaptık ama sınıfta da yapabiliydik herkes kendinde bir değeri benimseyip o değer hakkında o değer çerçevesinde kimi taklit yapabiliydi, stand-up gösterileri yapılabilirdi ya da bir şey anlatılabilirdi (Ö2).”. Ders döneminin arttırılmasına yönelik olarak ise “Bir dönemlik olmasın bu ders. Çünkü güzel bir ders, öğrendiğim bir ders (Ö11)” ifadesi örnek olarak gösterilebilir. Öğrenci sayısının azaltılmasına yönelik olarak

belirtilen görüşler “Sınıflar ikili olabilir. Mesela bizim sınıf 65 kişi falan 30-35 kişi şeklinde olabilir. Ya öğretmenin daha fazla öğrencilerle etkileşimde olması daha verimli bir ders olması için olabilir (Ö2)”; “sınıf çok kalabalık geliyor bana grup etkinlikleri yapmaya çalışıyoruz alan kısıtlı zaman kısıtlı yani 8 kişi grup etkinliği yapmak istiyoruz ama oturamıyoruz bile o dönmek zorunda kalıyor o kalkmak zorunda kalıyor (Ö4)” şeklindedir. Teknoloji kullanımına ilişkin olarak “Teknolojiden yararlanılıyor, alternatifler üretilebilir daha fazla teknolojik ekipman üretilebilir (Ö2)” görüşü belirtilmiştir. Ders süreci ile sınavın uyumlu olmasına ilişkin olarak ise “Bence slayttan anlattıklarıyla sınavda sorulanlar biraz şey olmalı sınavda sorulanlar biraz bilgi ağırlıklı görüyoruz ya sınavda daha çok yorum hani derste de bence sınavda sorduğu gibi yorum olmalı (Ö1)” görüşü ifade edilmiştir. Öğretmen adaylarının çoğunluğu ise ders sürecinde gerçekleştirilen uygulamaları yeterli gördüklerini “Diğer derslerime göre eğitime giriş benim için daha keyifli geçti bir eksikliğini bulamıyorum bence çok keyifliydi olması gerektiği gibi (Ö6)”; “Bence mükemmel bir ders, kalsın böyle çok güzel (Ö8)” görüşleri ile ifade etmişlerdir.

Eğitim Fakültesinde mesleki değerlerin kazandırılmasına yönelik öğretmen adayı görüşleri ise altı alt tema ile ele alınmıştır (Şekil 3). Eğitim fakültesinde mesleki değerlerin kazandırılması alt temasında yer alan öğrencinin aktif olduğu faaliyetlere yer verme ile ilgili olarak “Ya mesela okulumuzda kulüpler var toplumsal gönüllülük kulübü, hayvan besleme etkinliğine katılmıştım ben. O tarz etkinliklere katılabilirler... (Ö7)”; “Daha aktif faaliyetler olabilir diye düşünüyorum (Ö6)” ifadeleri örnek gösterilebilir. Mesleki değere sahip öğretim elemanları ile karşılaşmaya yönelik “...bütün mesleki değerleri baskın hocalarımızla seminerler olabilir. Aradaki uçurumu kaldırmak önemli olan, öğrencinin öğretmeni ile arasında uçurum olmazsa öğretmen ulaşılabilir olursa öğrenci için bence bu mesleki değerlere sahip biri olarak çıkabilir (Ö2)” ifadesi kullanılmıştır.

Şekil 3

“Eğitim Fakültesinde Mesleki Değerlerin Kazandırılması” Temasındaki Görüşler

Gerçek sınıf deneyimi yaşatılması ile ilgili örnek olarak “Yani öğretmenlere teorikten çok üniversite eğitimi içerisinde şey de verilmeli, pratik eğitim de verilmeli. Yani sürekli gözleme gönderilmeli, sadece son sınıfta staj yaptırılmamalı...(Ö9)”; “Kreşlere gidilebilir kreşlerde gözlem yapılabilir. Çünkü o zaman gerçekten görüyorsun bütün çocuk toplumuna nasıl hitap etmek gerektiğini. Onun dışında çocuk yetiştirme kurumlarına gidilebilir...(Ö11)” ifadesi gösterilebilir. Değerlerin vurgulanacağı etkinlikler düzenlenmesine yönelik olarak “Nasıl olsa derste işleniyor diyerek geçilmesini istemem konunun farklı etkinliklerle sergilerle eğitim fakültesi içerisinde bu bilinç aşılmalı (Ö12)” ifadesi belirtilmiştir. Değerleri gerçek yaşam ile ilişkilendirmeye yönelik olarak “Değerleri uygulamaya çalışabilir öğrendiği değerleri kendi günlük hayatında uygulayabilir sürekli okuyarak o değerlerin bilincine farkına sahip olabilir (Ö6)” ifadesi kullanılmıştır. Öğretmen adaylarının gelişimine önem vermesine ilişkin örnek olarak “Bir öğretmen olarak kitap okunması sanatsal etkinliklere katılması gerekiyor insanların kendini geliştirmesi açısından (Ö7)”; “..Okuldan sonra da şunu yapayım bu bana etki katsın yani işte okul öncesi öğretmeni olacağım tiyatrodan ne işim var otur işte oyuncaktan elinden bir şey yap. Ama kendini geliştirmeli ki yani...(Ö4)” görüşü sunulabilir.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Araştırma sürecinde mesleki değerlere yönelik çeşitli etkinliklerin gerçekleştirildiği deney grubunda yer alan katılımcıların mesleki değerlere yönelik farkındalık kazandığı sonucuna ulaşılmıştır. Deney grubundaki katılımcıların kontrol grubuna göre daha fazla mesleki değer ifade etmesi ve gerçekleştirilen görüşmelerde değerleri

benimsediklerini belirtmeleri uygulama sürecinin etkililiği biçiminde yorumlanabilir. Ulaşılan bu sonuç öğretmen eğitimi programlarındaki derslerin, mesleki değerler ile bütünleştirilerek ele alınmasının öğretmen adaylarının değerleri kazanması ve benimsemesinde etkili olacağını göstermektedir.

Öğretmen adaylarının ifade ettikleri mesleki değerler MEB (2017)'in Öğretmen Yeterlik Belgesinde yer alan tutum ve değerler boyutunda "Farklılıklara saygı duyma" ve "Kültürel ve tarihsel mirasa duyarlı olma" mesleki değerleri ile benzerlik göstermektedir. Ayrıca "Milli, manevi ve evrensel değerler", "Öğrenciye yaklaşım yeterlikleri", "İletişim ve işbirliği" "Kişisel ve mesleki gelişim" yeterliklerinin her birini kapsayacak mesleki değerler ifade etmişlerdir. Katılımcıların mesleki değerlere yönelik ifadeleri Öğretmen Yeterlik Belgesinde tutum ve değerler alandaki değerlerin pek çoğu ile örtüşmektedir. Bu durum öğretmen adaylarının mesleki değerlere ilişkin farkındalık kazanmasının yanında ilgili meslek yeterliklerine yönelik dolaylı olarak farkındalık oluşturabileceğini göstermektedir.

Öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutumlarına bakıldığında deney ve kontrol grubundaki katılımcıların Eğitime Giriş dersi öncesinde öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları arasında anlamlı bir farklılık yokken son test uygulamasında deney grubu lehine anlamlı fark oluşmuştur. Bu sonuç deney grubunda gerçekleştirilen mesleki değerlerle bütünleştirilmiş etkinliklerin öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutumlarını olumlu yönde etkilediğini göstermektedir. Öğretmen adaylarının mesleğe ve mesleğin önemine ilişkin görüşlerinde olumlu yönde değişiklikler olması da bu sonucu desteklemektedir. Deney ve kontrol gruplarının mesleki tutumları arasındaki farklılığın önemsiz düzeyde bir etki büyüklüğüne sahip olduğu görülmektedir. Tutumların olağan koşullar sağlandığında değişebileceğini ve maruz kalınan etkinin yoğunluğu ve şiddetine göre tutum değişmesi zorlaşabildiği (Ustaahmetoğlu, 2013) bilgisi de göz önünde bulundurulduğunda bu çalışmanın önemsiz bir etki büyüklüğüne sahip olması deneysel uygulamanın 12 haftalık kısa bir zaman diliminde gerçekleşmesinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Öğretmen adaylarının, Eğitime Giriş dersindeki uygulamalardan sonra eğitime ve mesleğe karşı bakış açılarının geliştiği, mesleğe karşı sevgilerinin arttığı ve mesleğin önemini hissettikleri ortaya konulmuştur. Bu sonuç uygulama sürecinde ele alınan öğretmenlik mesleki değerlerinin kapsamının geniş olmasının yanında mesleğin özelliklerinin ve gerekliliklerinin iyi bir şekilde yansıtıldığı biçiminde yorumlanabilir. Öğretmen adayları ders içinde gerçekleştirilen etkinlikler sayesinde etkili öğrenmeler gerçekleştirmişlerdir. Alanyazında Eğitime Giriş dersi, içeriğinde öğretmenlik meslek değerlerine en az yer veren meslek bilgisi dersi (Abalı Öztürk ve Şahin,

2018) olarak belirtilmesine karşın mesleki değerlerle ilişkilendirilme yapıldığında konu ile ilgili farkındalık kazandırabildiği görülmüştür. Bu sonuç diğer meslek bilgisi dersleri ve öğretmen eğitimi programlarındaki tüm derslerin gerekli ilişkilendirmeler yapıldığında öğretmenlik mesleki değerlerine yönelik bir farkındalık oluşturabileceğini ve anlamlı öğrenmeler sağlayabileceğini göstermektedir.

Öğrenme sürecinde bilişsel, duyuşsal ve psikomotor boyutlar birbirinden bağımsız ve birbirini etkilemiyormuş gibi davranılabilmekte (Yılmaz, 2021), değerlerin bilgi boyutuna önem verilerek tutum ve davranış boyutu çoğunlukla göz ardı edilebilmektedir (Güngör, 2010). Ancak değerler özellikleri itibarıyla duyuşsal özellikler barındırır. Bu nedenle bilişsel ve psikomotor hedefler gibi ders esnasında öğretmenin anlattıkları ile kısa bir sürede kazanılmayacağı (Yüksel, 2019) bilinmektedir. Bu araştırma kapsamında etkinliklerin planlanması ve uygulanması sürecinde katılımcıları aktif kılmak, düşündürmek, üretmelerini sağlamak amaçlanmış, sadece ders içeriği ve mesleki değerlere ilişkin bilgi sunulmasından çok ortamın bu değerlere dayalı düzenlenmesi ve öğretmen adaylarının zengin yaşantılarla deneyim kazanmasını sağlayacak şekilde çok boyutlu düzenlenmesine özen gösterilmiştir. Değer ve tutumlara ilişkin değişikliklerin uzun zaman gerektirdiği de dikkate alınmakla birlikte öğretmen adaylarının ders içi etkinliklerin öğretici, eğlendirici ve ilgi çekici olduğunu; etkinlikler sayesinde aktif olarak grubun bir parçası oldukları ve deneyim kazanma imkânı elde ettikleri sonucuna ulaşılmıştır. Alanyazında değer eğitiminde somut ve uygulamalı örneklerin yer alması gerektiği, öğretmenin model olmasının yanında öğrencilerin de daha fazla sorumluluk almasıyla sürecin başarıya ulaşabileceği vurgulanmıştır (Özdaş, 2013). Bu doğrultuda ders dışı etkinliklerde katılımcılar kendilerini rahatça ifade edebilmiş, etkinliklere düzenli katılım göstermiş ve süreçte aktif olarak grubun parçası olduklarını belirtmişlerdir. Katılımcılar uygulama sürecinde mesleki değerlere yönelik farkındalık kazanmış, kendilerinde ve çevrelerinde mesleki değerleri sorgulamaya başlamış ve kendi kişisel ve mesleki gelişimlerine katkı sağlamışlardır.

Öğretmen adaylarının mesleki değerler konusunda rol model olmayı önemli gördükleri sonucuna ulaşılmıştır. Alanyazında da değerler eğitimi konusunda rol model olmanın önemini vurgulayan çeşitli çalışmalar (Nalçacı, 2020; Sağlam, 2021; Tonga, 2017) yer almaktadır. Ayrıca alanyazında öğretmenlerin değerleri aktarırken bu değerlere uygun davranışlar sergilemesinin değer kazanımında önemli olduğu görüşü de yer almaktadır (Tunca, 2012). Çünkü bir kavrama ilişkin tanımları bilmek, o kavramın gerektirdiği davranışların doğru bir şekilde sergileneneceği anlamına gelmemektedir (Yılmaz, 2021). Dolayısıyla mesleki değerlerin bir rol model tarafından sergilenmesi farkındalık

kazanmanın ötesinde mesleki değerlerin ne şekilde hayata geçirileceğine dair öğretmen adaylarına bir fikir oluşturabilir.

Ders içeriği ile doğrudan ilişkili bulunmayan “Nazik olma”, “Bağışlayıcı olma”, “Yardımsever olma”, “Estetik beğeni sahibi olma” ve “Çevreye karşı duyarlı olma” değerleri dersin örtük programı kapsamında ele alınmış ve ders dışı sohbet, derste kullanılan örnekler ve öğretmen-öğrenci arası iletişimde yer verilmiştir. Araştırmada öğretmen adaylarının uygulama sonrasında söz konusu değerlere ilişkin farkındalık kazandıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç öğretmenin iletişim şekli, çeşitli durumlar karşısında takındığı tutum ve davranış, ders sürecinde kullandığı yöntem ve teknikler, süreçte kullandığı ya da kullanmadığı pekiştiricilerin değer kazandırma sürecinde etkili olması (Özdaş, 2013) ile açıklanabilir. Doğrudan mesleki değerlere ilişkin bir vurgunun yapılmadığı kontrol grubunda, ders sürecinde bahsedilen ve sergilenen mesleki değerlere yönelik farkındalık kazanıldığı görülmüştür. Benzer şekilde deney grubunda örtük programda bilinçli olarak vurgulanan mesleki değerlere ve kontrol grubunda gelişigüzel olarak bahsedilen mesleki değerlere katılımcılar tarafından farkındalık kazanıldığını görmek değer eğitimi sürecinde örtük programın etkililiğini göstermektedir. Çünkü değerler çoğunlukla informal olarak örtük program aracılığı ile bilinçsizce ve farkında olmaksızın öğrenilir (Yüksel, 2019). Alanyazında örtük programın değerlerin kazandırılması sürecinde etkili ve önemli olduğunu ifade eden çeşitli çalışmalar (Coşkun, 2016; Çengelci, 2010; Çubukçu, 2012; Kavgaoğlu ve Fer, 2020; Yüksel, 2019) yer almaktadır.

Öğretmen adaylarının zamanlarının çoğunu geçirdikleri eğitim fakültelerinde mesleki değerleri kazanmaları önemlidir. Konu ile ilgili olarak Demir (2018) çalışmasında öğretmen adaylarının mesleğe yönelik değer algılarının yüksek olmasına rağmen bu değerlerin fakültede kazandırılmasına ilişkin algılarının orta ve düşük düzeyde olduğunu belirlemiştir. Bu durum, değerler eğitimi konusunda eğitim fakültelerinin yetersiz olduğu biçiminde yorumlanmıştır. Bu araştırma kapsamında da öğretmen adayları eğitim fakültelerinde mesleki değerlerin kazandırılması için çeşitli önerilerde bulunmuşlardır. Mesleki değerlere sahip olmak için eğitim fakültelerinde öğretmen adaylarının aktif oldukları faaliyetlere yer verme, gerçek sınıf deneyiminin yaşatılması, değerlerin vurgulanacağı etkinlikler düzenlenmesi önerilmiştir. Alanyazında da benzer şekilde öğretmen ve öğretmen adaylarının okullarda değerler eğitimine yönelik görüşlerinin incelendiği çalışmalarda toplantılar, konferanslar (Katılmış ve Balcı, 2017), seminerler (Gürdoğan Bayır ve diğerleri, 2016), uygulamaya dönük etkinlikler (Gömleksiz ve Kılınc, 2015), geziler (Berkant ve diğerleri, 2014; Katılmış ve Balcı, 2017; Kolaç ve Karadağ, 2012) önerilmiştir.

Araştırma sonucunda Eğitime Giriş dersinde, öğretmenlik mesleki değerleriyle bütünleştirilerek gerçekleştirilen uygulamalar sonucunda öğretmen adaylarının mesleki değerlere yönelik farkındalık kazandıkları ve mesleki değerlere yönelik farkındalık kazanmalarının mesleğe yönelik tutumlarını da arttırdığı görülmektedir. Ayrıca bu süreçte gerçekleştirilen etkinliklerle öğretmen adayları mesleğe yönelik bilgilerini artırmış, mesleği sevmiş ve mesleğin önemini anlamışlardır. Tüm bu sürecin mesleğe yönelik olumlu etkisi dışında meslek değerleri ile Eğitime Giriş dersi konularının ilişkilendirilerek birbirini desteklemesi sayesinde etkili öğrenmeler gerçekleşmiştir. Bunların yanı sıra öğretmen adayları demokratik ve etkileşimli sınıf ortamı oluşması sayesinde kendilerini rahatça ifade edebilmiş ve bir gruba ait hissetmişlerdir. Meslek değerlerine yönelik farkındalık kazanmaları sonucunda kendilerinde ve çevrelerinde meslek değerlerini sorgulamaya başlamışlardır. Dolayısıyla gerçekleştirilen bu çalışma sonucunda uygulamaya dahil olan öğretmen adaylarının mesleki değerlere yönelik farkındalık kazandığı ve mesleğe yönelik tutumlarının olumlu yönde geliştiği ifade edilebilir.

Araştırma sonuçları doğrultusunda uygulamalara yönelik olarak öğretmen eğitimi programlarında yer alan tüm derslerin mesleki değerlerle ilişkilendirilmesini sağlayacak düzenlemeler önerilebilir. Böylece öğretmen adayları mesleki değerlere sahip olmanın mesleğin bir gerekliliği olduğunu kavrayabilir. Öte yandan eğitim fakültelerindeki öğretim elemanlarına öğretmenlik mesleki değerleri konusunda rol model olmanın önemine yönelik çeşitli etkinlikler, seminerler düzenlenebilir. Ayrıca eğitim fakültelerinde öğretmen adaylarının kişisel ve mesleki gelişimlerine katkı sağlayacak kültürel faaliyetler, seminer ve konferanslar, geziler düzenlenerek pek çok mesleki değeri gündelik yaşamlarına uyarlamaları sağlanabilir.

Araştırma okul öncesi ve sınıf öğretmenliği birinci sınıf öğretmen adaylarının görüşleri ile sınırlıdır. İleride gerçekleştirilecek olan araştırmalara yönelik olarak farklı öğretmenlik programlarında ve farklı sınıf düzeylerinde de benzer çalışmalar gerçekleştirilmesi önerilebilir. Araştırma kapsamında mesleki değerlerin belirlenmesine yönelik bir çalışma yapılmamış, alanyazında belirlenmiş olan değerler Eğitime Giriş dersi içeriği ile ilişkilendirilerek kullanılmıştır. Bu sınırlılığa alternatif olarak mesleki değerlerin belirlenmesi ve tanımlanmasına yönelik çalışmalar ile belirlenen mesleki değerlere yönelik uygulamalı çalışmaların gerçekleştirilmesi önerilebilir.

Etik Kurul İzin Bilgisi: *Bu araştırma, Anadolu Üniversitesi Etik Kurulunun 25/09/2019 tarihli 71460 sayılı kararı ile alınan izinle yürütülmüştür*

Yazar Çıkar Çatışması Bilgisi: Yazarların beyan edeceği bir çıkar çatışması yoktur.

Yazar Katkısı: Yazarlar makalenin yazımında eşit katkı sağlamıştır.

Kaynakça

- Abalı Öztürk, Y. ve Şahin, Ç. (2018). Hizmet öncesi dönemde öğretmen adaylarına mesleki değerlerin kazandırılması. M. Ergün, N. Karabacak, İ. Küçük ve M. Küçük (Ed.), *Öğretmenliğin mesleki değerleri ve etik* (ss. 294-346) içinde. Pegem Yayıncılık.
- Aktepe, V. ve Yel, S. (2009). İlköğretim öğretmenlerinin değer yargılarının betimlenmesi: Kırşehir ili örneği. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(3), 607-622. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tebd/issue/26108/275072>
- Andronachea, D., Bocoş, M., Bocoş, V. & Macrib, C. (2014). Attitude towards teaching profession. *Social and Behavioral Sciences*, 628 – 632. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2014.07.677>
- Atasoy, H. K. (2019). *Okul öncesi öğretmenlerinin mesleki değerlere sahip olma düzeyler ve öz yeterlik inançları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. [Yüksek lisans tezi, Onsekiz Mart Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.
- Aydın, E. ve Sulak, S. E. (2015). Sınıf öğretmeni adaylarının “değer” kavramına yönelik metafor algıları. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(2), 482-500. <https://doi.org/10.14686/buefad.v4i2.5000148420>
- Aydın, M. Z. (2013). *Değerlerin eğitimi yaklaşımlarının değerlendirilmesi*. [Uluslararası Antalya Değerler Eğitimi Sempozyumu] Antalya
- Aydın, M. Z. ve Akyol Gürler, G. (2018). *Okulda değerler eğitimi*. Nobel Yayıncılık.
- Balcı, F. A. ve Yanpar Yelken, T. (2010). İlköğretim öğretmenlerinin “değer” kavramına yükledikleri anlamlar. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 39, 81-90. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/87458>
- Berkant, H.G., Efendioğlu, A. ve Sürmeli, Z. (2014). Değerler eğitime yönelik öğretmen görüşlerinin incelenmesi. *Turkish Studies*, 9(5), 427-440. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.6732>
- Buluç, B. ve Uzun, E. B. (2020). Sınıf öğretmeni adaylarının değer hiyerarşileri. *Tübitak Bilim Araştırma Vakfı*, 13(2), 29-46. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tubav/issue/56279/716556>
- Büyüköztürk, Ş., Karadeniz, Ş., Akgün, Ö. E., Demirel, F. ve Kılıç Çakmak, E. (2020). *Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Akademi.
- Camnalbur, M. ve Mutlu Bayraktar, D. (2018). İşbirlikli öğrenmenin akademik başarı üzerine etkisi: bir meta-analiz çalışması. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 7(2), 1149-1172. <https://doi.org/10.15869/itobiad.378623>
- Creswell, J. W. (2021). *Karma yöntem araştırmalarına giriş*. (M. Sözbilir, Çev. Ed.). Pegem Akademi. (Orijinal eserin basım tarihi 2017)

- Creswell, J. W. ve Plano Clark, V. L. (2015). *Karma yöntem araştırmalarının tasarımı ve yürütülmesi*. (S. B. Demir ve Y. Dede Çev. Ed.). Anı Yayıncılık. (Orijinal eserin basım tarihi 2011)
- Christensen, L. B., Jhonson, B. ve Turner, L. A. (2020). *Araştırma yöntemi desen ve analiz*. (A. Aypay, Çev. Ed.). Anı Yayıncılık.
- Çelikkaya, F. ve Filoğlu, S. (2014). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin değere ve değer eğitimiine ilişkin görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 14(4), 1541-1556. <https://hdl.handle.net/20.500.12513/576>
- Çengelci, T. (2010). *İlköğretim beşinci sınıf sosyal bilgiler dersinde değerler eğitiminin gerçekleştirilmesine ilişkin bir durum çalışması*. [Doktora tezi, Anadolu Üniversitesi], Ulusal Tez Merkezi.
- Çetin, Ş. (2006). Öğretmenlik mesleği tutum ölçeğinin geliştirilmesi (geçerlik ve güvenilirlik çalışması). *Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18, 28-37. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/esef/issue/28803/308184>
- Coşkun, N. (2016). *Eğitim fakültesi öğrencilerinin ve öğretim elemanlarının öğretmenlik meslek etiği değerlerine ilişkin görüşleri: mesleki etik değerlerin kazanımı sürecinde örtük program*. [Doktora tezi, Adnan Menderes Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.
- Çubukçu, Z. (2012). İlköğretim öğrencilerinin karakter eğitimi sürecinde örtük programın etkisi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 12(2), 1513-1537. <https://docplayer.biz.tr/2158881-ilkogretim-ogrencilerinin-karakter-egitimi-surecinde-ortuk-programin-etkisi.html>
- Çubukçu, Z., Eker Özenbaş, D., Çetintaş, N., Satı, D. ve Yazlık Şeker, Ü. (2012). Yönetici, öğretmen, öğrenci ve veli gözünde öğretmenin sahip olması gereken değerler. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 2(1), 25-38. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/pegegog/issue/22591/241289>
- Demir, E. (2018). *Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleği ile ilgili değer algıları ve bu değerlerin eğitim fakültelerinde kazandırılmasına ilişkin görüşleri*. [Doktora tezi, Gazi Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.
- Dilmaç, B. (2007). *Bir grup fen lisesi öğrencisine verilen insani değerler eğitiminin insani değerler ölçeği ile sınanması*. [Doktora tezi, Selçuk Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.
- Dilmaç, B., Bozgeyikli, H. ve Çıkılı, Y. (2008). Öğretmen adaylarının değer algılarının farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 6(16), 69-91. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ded/issue/29184/312501>
- Ekiz, D. (2020). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Anı Yayıncılık.
- Fraenkel, J.R., Wallen, N.E., ve Hyun, H.H. (2012). *How to design and evaluate research in education*. McGraw-Hill.
- Gömlüksiz, M.N. ve Kılınç, H.H. (2015). Ortaokul öğretmenlerinin değerler eğitimiine ilişkin görüşleri, beklentileri ve önerileri. *Social Science Studies*, 35-45. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/researcher/issue/66622/1042376>

- Güngör, E. (2010). *Değerler psikolojisi üzerine araştırmalar*. Ötüken yayınları.
- Gürdoğan Bayır, Ö., Çengelci Köse, T. ve Deveci, H. (2016). Sınıf öğretmeni adaylarına göre ilkokullarda değer eğitimi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(3), 317-339. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/kefad/issue/59425/853499>
- Güven, A. Z. (2015). Türkçe öğretmeni adaylarının değer ve değer eğitimi üzerine görüşleri. *International Journal of Language & Communication Disorders*, 3, 11-27. <http://dx.doi.org/10.18298/ijlet.535>
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., Anderson, R. E., ve Tatham, R. L. (2014). *Multivariate Data Analysis*. Pearson Education.
- İnceoğlu, M. (2010). *Tutum algı iletişim*. Beykent Üniversitesi Yayınevi.
- Karabacak, N. (2016). *Sınıf öğretmenlerinin mesleki değerleri üzerine nitel bir çalışma*. [Doktora Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi] Ulusal Tez Merkezi.
- Kasa, B. (2015). İlkokul döneminde değerlerin kapsamı. S. Yağan Güder (Ed.), *Okul öncesi ve ilkokul döneminde değerler eğitimi* (s.109-120) içinde. Eğiten Kitap.
- Kaşaracı, İ. (2013). *Proje tabanlı öğrenme yaklaşımının öğrencilerin akademik başarı ve tutumlarına etkisi: bir meta-analiz çalışması*. [Yüksek Lisans Tezi, Osman Gazi Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.
- Katılmış, A. ve Balcı, A. (2017). Coğrafya öğretmeni adaylarının değerler eğitimine yönelik görüşlerinin incelenmesi. *Marmara Coğrafya Dergisi*, 35, 1-12. <https://doi.org/10.14781/mcd.291011>
- Kavgaoğlu, D. ve Fer, S. (2020). Örtük program, resmi program ve okul dışı etmenlerin değerleri kazandırma etkililiğinin incelenmesi. *İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(2), 404-420. <https://doi.org/10.17336/igusbd.450338>
- Kılınç, F. E. (2015). Okul öncesi dönemde değerlerin kapsamı. S. Yağan Güder (Ed.), *Okul öncesi ve ilkokul döneminde değerler eğitimi* (s.21-33) içinde. Eğiten Kitap.
- Kolaç, E. ve Karadağ, R. (2012). Türkçe öğretmeni adaylarının "değer" kavramına yükledikleri anlamlar ve değer sıralamaları. *İlköğretim Online*, 11(3), 762-777. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ilkonline/issue/8588/106726>
- Kurtdede Fidan, N. (2013). Sosyal bilgiler dersinde değerler eğitimi: nitel bir araştırma. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 6(3), 361-388. https://www.academia.edu/11735604/Sosyal_Bilgiler_Dersinde_De%C4%9Ferler_E%C4%9Fitimi_Nitel_Bir_Ara%C5%9Ft%C4%B1rma
- Lin, Y. (2002). *Teacher value as a determinant of classroom climate*. Kentucky: Spalding University. <https://www.proquest.com/openview/34a77df0133b9317440ae1ca6ca97f50/1?pq-origsite=gscholar&cbl=18750&diss=y>

- MEB (2010). 18. Millî Eğitim Şûrası Kararları. https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_09/29170222_18_sura.pdf
- MEB (2017). *Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri*. Ankara.
- Nalçacı, A. (2020). Değer eğitiminde aile, çevre ve okul. S. Z. Genç ve A. Beldağ (Ed.), *Karakter ve değer eğitimi* (s.189-204) içinde. Pegem Akademi.
- Oğuz, E. (2012). Öğretmen adaylarının değerler ve değerler eğitimine ilişkin görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 12(2), 1309-1325. https://www.researchgate.net/profile/Ebru-Oguz/3/publication/313554048_ogretmen_Adaylarinin_Degerler_ve_Degerler_Egitimine_Iliskin_Gorusleri/links/5b052e9faca2725832b24546/ogretmen-Adaylarinin-Degerler-ve-Degerler-Egitimine-Iliskin-Gorusleri.pdf
- Onwuegbuzie, A. J. ve Johnson, R. B. (2006). The validity issue in mixed research. *Mid-South Educational Research Association*, 13(1), 48-63. https://www.researchgate.net/publication/228340166_The_Validity_Issues_in_Mixed_Research/citations
- Özdaş, F. (2013). *Ortaokullarda değerler eğitimi ve istenmeyen öğrenci davranışlarına ilişkin öğretmen görüşlerinin değerlendirilmesi*. [Doktora tezi, Fırat Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.
- Özkan, H. H. (2012). Öğretmenlik formasyon programındaki öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının incelenmesi (SDÜ örneği). *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(2), 29-48. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/kefad/issue/59489/854975>.
- Patton, M.Q. (2018). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri*. (M. Bütün ve S. B. Demir, Çev. Ed.). Pegem Akademi (Orijinal eserin basım tarihi 2014)
- Rosenthal, R. (1991). *Metaanalytic procedures for social research*. CA: Sage.
- Sağlam, H. İ. (2021). *Karakter ve değer eğitimi*. Pegem Akademi.
- Sarıcı Bulut, S. (2012). Gazi eğitim fakültesi öğrencilerinin değer yönelimleri. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 1(3), 216-238. <https://doi.org/10.7884/teke.73>
- Sayın, A., Yandı, A. Ve Oyar, E. (2017). Kayıp veri ile baş etme yöntemlerinin madde parametrelerine etkisinin incelenmesi. *Eğitimde ve Psikolojide Ölçme ve Değerlendirme Dergisi*, 8(4), 490 - 510. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/387373>
- Schafer, J.L. (1999) Multiple imputation: a primer. *Statistical Methods in Medical Research*, 8, 3-15. <http://dx.doi.org/10.1191/096228099671525676>
- Schwartz, S. H. (1994). Are There Universal Aspects in the Structure and Contents of Human Values? *Journal of Social Issues*, 50(4), 19-45. <https://doi.org/10.1111/j.1540-4560.1994.tb01196.x>
- Teddle, C., ve Tashakkori, A. (2020). *Karma yöntem araştırmalarının temelleri*. (Çev. Y. Dede ve S. B. Demir). Anı Yayıncılık.

- Tonga, D. (2017). Rol model olarak sosyal bilgiler öğretmeni. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(2), 17-30. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/kusbd/issue/30549/303901>
- Tunca, N. (2012). *İlköğretim öğretmenleri için mesleki değerler ölçeğinin geliştirilmesi ve ilköğretim öğretmenlerinin mesleki değerlerinin belirlenmesi*. [Doktora tezi, Anadolu Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.
- Ulusoy, K. (2021). *Karakter, değerler ve ahlak eğitimi*. Pegem Akademi.
- Ustaahmetoğlu, E. (2013). Tutumlar. E. Candan (Ed.), *Tüketici davranışları* (s. 2-25) içinde. Atatürk Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları.
- Yazar, T. (2012). Öğretmen adaylarının değerler hakkındaki görüşleri. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 5, 61-68. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/pegegog/issue/22591/241299>
- Yazar, T. (2018). Öğretmenlik meslek değerleri. M. Ergün, N. Karabacak, İ. Korkmaz, M. Küçük (Ed.), *Öğretmenliğin mesleki değerleri ve etik* (s. 160-178) içinde. Anı Yayıncılık.
- Yazıcı, K. (2006). Değerler eğitimine genel bir bakış. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 19, 499-522. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tubar/issue/16960/177116>
- Yıldırım, T. (2018). Tarih öğretmen adaylarının programdaki değerlere ilişkin değer hiyerarşileri, gerekçeleri ve önerileri. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 8(14), 296-320. <https://doi.org/10.26466/opus.404219>
- Yıldırım, Y. ve Çalışkan, H. (2018). 2005 ile 2017 sosyal bilgiler dersi öğretim programlarındaki değerlere ve değerler eğitimine ilişkin öğretmen görüşleri. *Journal of Multidisciplinary Studies in Education*, 1(1), 7-23. <https://dergipark.org.tr/en/pub/jmse/issue/35452/373125>
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, E. (2009). Öğretmenlerin değer tercihlerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 7(17), 109-128. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ded/issue/29183/312498>
- Yılmaz, K. (2021). *Eğitim yönetiminde değerler*. Pegem Akademi.
- YÖK (2007). *Öğretmen yetiştirme ve eğitim fakülteleri (1982-2007)*, Ankara.
- Yüksel, S. (2019). Örtük program ve değerler. P. Ünüvar ve A.F. Ersoy. (Ed.), *Karakter ve değerler eğitimi* (ss. 177-191) içinde, Anı Yayıncılık.

The Effect of Activities Associated with Professional Values on Awareness and Attitudes of Prospective Teachers *

Cemile BALIK¹, Derya ATİK KARA²

Abstract

This research aimed to determine the effect of activities performed by associating the Introduction to Education course subjects with professional values on pre-service teachers' awareness of professional values and attitudes toward the teaching profession. The research was prepared based on the repeated sequential mixed research method design. The participants comprised first-year pre-service teachers taking the Introduction to Education course in the Preschool (n = 55) and Classroom Teaching (n = 70) departments of the Faculty of Education in the 2019–2020 academic year. Quantitative data were collected using a scale and a questionnaire, while qualitative data were collected using an open-ended question form, a semi-structured interview form, and an observation form. The quantitative data were analyzed using the Mann–Whitney U and Wilcoxon Signed-Rank test; the qualitative data were analyzed using inductive and descriptive analysis. Data analysis showed that the interventions on teaching professional values in the experimental group had a significant positive effect on pre-service teachers' attitudes toward the profession; no change in the control group was found. As a result, the fact that the pre-service teachers in the experimental group gained awareness of their professional values of teaching was supported by both qualitative and quantitative findings.

Article Details

Research Article

Received

06/01/2023

Accepted

08/03/2024

Published

23/09/2024

Key words

Introduction to education,
Professional values of teaching,
Teacher education,
Values education

*This research has been produced from the master's thesis prepared by the first author under the supervision of the second author. This work has been supported by Anadolu University Scientific Research Projects Coordination Unit under grant number 1907E133.

¹ Fırat University, 0000-0001-6360-8433, cbalik@firat.edu.tr

² Anadolu University, 0000-0002-6890-030X, dakara@anadolu.edu.tr

242

Suggested Citation:

Balik, C. & Atik Kara, D. (2024). The effect of activities associated with professional values on awareness and attitudes of prospective teachers. *Pamukkale University Journal of Education [PUJE]*, 62, 242-271. <https://doi.org/10.9779/pauefd.1230429>

Introduction

Value is a concept that exists in every part of human life and is familiar to many people. The relevant literature describes it as a set of beliefs (Dilmaç, 2007) and guiding principles (Schwartz, 1994) that have those elements that make human beings human and that include the essential characteristics that distinguish human beings from other living things. In this context, it can be argued that values are a framework that provides the source of people's feelings, thoughts, and behaviors that make sense of life, and that people form this framework through their observations, experiences and sensations through the accumulations that gain in the social field. Aydın and Akyol Gürler (2018) have stated that values can only be acquired through education and the continuity of society will be ensured in this way. When considered in this context, teachers and pre-service teachers, who are at the center of schools and who are the practitioners of values education (Aydın & Sulak, 2015), come to the fore. In the process of values education, if the teacher does not have those values that should be incorporated in teaching activities, or if they do not know how to ensure that students acquire these values, beyond being a role model with the values they already possess, it may cause students' existing values to undergo atrophy, thereby causing those values to disappear (Yazıcı, 2006). Therefore, it is very important for teachers to have these values as well as being knowledgeable about values education.

Currently, the literature contains no institutional study conducted in Turkey that directly aims at determining professional values of teaching. However, attempts are being made to indirectly raise awareness about professional values, including making decisions on professional ethics for professional values and values education in National Education Councils, the Ministry of National Education (MEB) conducting studies on professional ethics, including competencies reflecting professional values in the "General Qualification Documents for the Teaching Profession", and adding courses on value education to undergraduate programs (MEB, 2010; MEB, 2017). One of the courses that can be considered within the scope of promoting professional values in teacher education programs is "Community Service Practices", which was added as a compulsory course for all teaching programs within the scope of general culture course as part of 2006–2007 regulations. Candidate teachers are expected to examine social problems and produce projects to solve them (YÖK, 2007). Another course is the "Morality and Ethics in Education", which was included in all undergraduate programs when the Council of Higher Education (CoHE/YÖK) updated teacher training undergraduate programs on May 30, 2018. This course allows the concepts of morality and values to be discussed within the framework of the teaching profession. In 2018, another course was added to teaching programs: "Character and Value

Education". It is thought that with this course, prospective teachers can gain awareness about the concept of values education, the importance of being a role model, and the necessity of using methods and techniques in values education.

In addition to the inclusion of professional values in teacher education programs, it is also important for pre-service teachers to see positive examples of professional values; this is because the behaviors of teachers in classrooms and schools are observed by students, and because the attitudes and behaviors of teachers positively or negatively affect students' learning (Ulusoy, 2021). Within educational faculties, those people that pre-service teachers observe and take as models are academics; therefore, many factors such as the reflection of the professional values of the academics to the classroom environment with their attitudes and behaviors, their communication styles with students and colleagues, and their educational situations and the approaches they adopt in the evaluation process, are all observed by pre-service teachers. The teaching profession requires attitudes and regular habits in addition to field knowledge and skills (Özkan, 2012); therefore, it is also important for pre-service teachers to have a positive attitude toward their profession. Accordingly, when the relationship between values and attitudes is considered, raising awareness about professional values may also affect professional attitudes because values are at the basis of beliefs and attitudes (İnceoğlu, 2010) and attitudes are not influenced by a single value rather by a combination of background values (Aydın, 2013). In addition, all these factors will also affect raising awareness of professional values and acquiring positive professional attitudes within the scope of the implicit program in the teacher education process.

A review of the literature revealed various studies (Balcı & Yanpar Yelken, 2010; Çelikkaya & Filoğlu, 2014; Kurtdede Fidan, 2013; Yıldırım & Çalışkan, 2018) that aimed to determine teachers' practices in the values education process and those problems teachers encountered as part of this process, as well as to obtain teachers' views on curriculum values. The subjects of those studies in which pre-service teachers served as the participants aim to determine the meaning they attribute to the concept of value and reveal their value hierarchies (Güven, 2015; Kolaç & Karadağ, 2012; Yazar, 2012; Yıldırım, 2018). Studies have attempted to determine the views and preferences of teachers and pre-service teachers toward values using the "Schwartz Values Scale" (Dilmaç et al., 2008; Oğuz, 2012; Yılmaz, 2009) and "Rockeah Values List" (Aktepe & Yel, 2009; Buluç & Uzun, 2020). However, the literature contains few studies conducted by various researchers that aims to determine professional teacher values. In one study, Tunca (2012) identified 44 professional values that should be possessed by primary school teachers. Çubukçu et al. (2012) conducted a study to determine

the values that teachers should have based on the views of teachers, students, and parents, and concluded that teachers should act as guides and advisors. The sub-dimensions of the professional values of classroom teachers determined by Karabacak (2016) are as follows: “internalizing the profession”, “gaining effective communication skills with stakeholders”, “valuing students”, “having a scientific attitude”, “developing empathy skills”, “keeping up to date”, and “being a researcher teacher”. Based on the literature, Yazar (2018) suggested that the professional values of teaching should be “love”, “respect”, “responsibility”, “scientificity”, “fairness”, “patience”, “tolerance”, “sacrifice”, “honesty”, and “humility”.

Considering the large number and diversity of existing studies on value education, it is seen that this subject is given importance in the literature, although most studies on the subject has been carried out in the form of descriptive research. The relevant literature also includes studies aiming to determine the professional values of teachers and reveal the level at which these values are currently held within the teaching profession. It is hoped that this research, which is an applied study, and which was carried out to raise awareness of pre-service teachers about values of the teaching profession, will contribute to the literature. However, a positive attitude toward the profession is not always reflected in behaviors (Andronachea et al., 2014; Lin; 2002), and therefore the development of positive attitudes toward the profession should start in the early stages of pre-service education. Accordingly, this study may help pre-service teachers at the beginning of the pre-service education process to gain awareness of the values of the teaching profession, to increase teachers’ attitudes toward the profession, and to fulfill its requirements when they start to work.

In this research, professional values were presented to pre-service teachers by associating these values with the contents of the Introduction to Education course, which is expected to raise awareness. Associating teaching professional values, especially with teaching professional knowledge courses, may make it easier for pre-service teachers to comprehend that these values are a necessity of the profession. In addition, the fact that pre-service teachers who are new to the faculty of education receive the Introduction to Education course associated with professional values may enable them to spend the following processes of teacher education more efficiently. Moreover, based on the findings of this research, it is hoped that the research findings will pave the way for various practices, such as designing the learning-teaching processes of the courses in teacher education programs by considering professional values, and that these will set an example for planning courses by integrating these courses with these values.

This research, which was designed in line with these requirements, aimed to determine the effect of the activities related to professional values of teaching in the Introduction to Education course on the professional values and attitudes of pre-service teachers. To achieve this, the answers were sought to the following research questions:

1. What are pre-service teachers' opinions on teachers' professional values?
2. What is the level of pre-service teachers' attitudes toward the profession?
 - a. Is there a significant difference between pre-service teachers' professional attitudes before and after the implementation?
 - b. Is there a significant difference between the professional attitudes of pre-service teachers who participated and who did not participate in the implementation?
3. What are the opinions of pre-service teachers in the experimental group regarding the activities carried out for teachers' professional values and attitudes in the Introduction to Education course?

Method

This research was prepared based on the repeated sequential mixed design, a mixed research method. The mixed method is an approach whereby quantitative and qualitative data are collected and integrated, and conclusions are drawn with the advantage of integration (Creswell, 2021). The repeated-sequence mixed design used in this research includes more than two phases, unlike the temporally organized qualitative–quantitative or quantitative–qualitative structure of the sequential mixed design (Teddlie & Tashakkori, 2020). In this research, this design was preferred because qualitative and quantitative data were collected sequentially according to four individual stages. Information about the research process is given in Table 1.

Table 1
Research Process

Groups		Stage 1 (Pretest)	Stage 2 (Implementation)	Stage 3 (Posttest)	Stage 4 (After the implementation)		
Experimental	<i>Data collection tool</i>	Attitude scale	Open-ended question form	12-week experimental implementation	Attitude scale	Open-ended question form	Semi-structured interviews
	<i>Data type</i>	Quantitative	Quantitative → Qualitative	Quantitative	Quantitative → Qualitative	Qualitative	Qualitative

Table 1*Research Process (continued)*

Control	Data collection tool	Attitude scale	Open-ended question form	12-week observation	Attitude scale	Open-ended question form
	Data type	Quantitative	Qualitative	Qualitative	Quantitative	Qualitative

The quantitative dimension of this study was designed according to the static group pretest–posttest design, which is a weak experimental design (Fraenkel et al., 2012). Due to the lack of random assignment, a weak experimental design was preferred and two groups were determined accordingly: an experimental group and a control group (Büyükoztürk et al., 2014). The qualitative dimension was used with the aim of revealing teachers' awareness of the professional values they are expected to possess, teachers' experiences, and teachers' opinions during the implementation process.

This research was conducted after obtaining the permission of Anadolu University Ethics Committee (decision date: 25/09/2019; number: 71460).

Participants

In determining the participants of the study, criterion sampling was used to select situations that met certain criteria from purposive sampling methods (Patton, 2014). Accordingly, the criteria for determining the participant group were that they had not taken a course related to teacher education and educational sciences before, and that they were studying in teaching programs at the basic education level. The reason for choosing the basic education level was the importance of this level in the process of acquiring values. The participants of the study were 55 pre-service teachers from the preschool teaching program and 70 pre-service teachers from the classroom teaching program who were studying in the first year of the Faculty of Education of a state university in Turkey. Participants' personal information is given in Table 2.

Table 2*Personal information of the participants*

	Experimental Group		Control Group	
		N		N
Gender	Female	43	Female	52
	Male	12	Male	18
Year	1	54	1	69
	Transfer via ETE*	1	2	1

Table 2*Personal information of the participants (continued)*

Type of school graduated	Anatolian High School	3	Anatolian High school	4
	Basic High School	2	Basic High School	6
	Social Sciences High School	4	Social Sciences High School	8
	Open High School	1	Open High School	1
	Imam Hatip High School	1	Imam Hatip High School	1
	Vocational High School	11	Vocational High School	1
	Teacher High School	2	Science High School	5
			A High School Abroad	1
	Rank of preference groups for teaching programs in university entrance exam	1-5	4	1-5
		2		0
	6-11	7	6-11	12
	12-17	4	12-17	5
	21-23	2	19-21	3

*ETE: *External Transfer Exam*

The experimental group included 55 pre-service teachers from the preschool teaching program; the control group was populated by 70 pre-service teachers from the classroom teaching program. Considering the personal information of the participants, the participants in the experimental and control groups were found to have similar characteristics. Information about the pretest scores of the participants to determine their attitudes toward the teaching profession is given in the table below.

Table 3*Comparison of Pretest Attitude Scores of Experimental and Control Groups*

Group	N	Mean of ranks	Total of ranks	U	p
Experimental	55	65.27	3590.00	1800.00	.534
Control	70	61.21	4285.00		

The Mann-Whitney U test was administered to determine whether there was a significant difference between the pretest attitude scores of the participants in the experimental and control groups. No significant difference was observed for any of the sub-dimensions and overall total of the attitude scale (Table 3). Accordingly, it can be said that there was no significant difference between the attitudes of the experimental and control groups toward the profession at the

beginning of the course and that the groups were equal in terms of professional attitude.

Data Collection Tools

The attitude scale, an open-ended question form, a semi-structured interview form, and an observation form were used to collect the study data.

The “Attitude Toward Teaching Profession Scale” developed by Çetin (2006) was used as a pretest–posttest data collection tool for this study. In the development of the scale, a 100-item trial scale was administered to 341 students; as a result of the analyses of the collected data, a 35-item Likert-type scale was formed. Of these items, 20 were positive and 15 were negative, and the scale had three sub-dimensions: love, value, and attitude. The Kaiser–Meyer–Olkin (KMO) value of the scale was 0.95 and Cronbach’s alpha coefficient was 0.95. (Çetin, 2006).

The open-ended question form was developed by the researchers to determine the views of pre-service teachers on professional values of teaching, and it was finalized after obtaining the opinion of an expert working in the field of Education Programs and Teaching. The questionnaire included the question “What are the professional values that a teacher should have? Explain why these values are necessary by giving examples (teacher–student relationship in the classroom, your past experiences, etc.)”. The questionnaire was administered to the experimental and control groups before and after the implementation process.

The semi-structured interview form was used to obtain the opinions of the pre-service teachers in the experimental group on the course process and practices carried out in the course in greater depth following the Introduction to Education course. The interview form comprised eight questions and was designed in line with the opinions of three experts who had conducted studies on values education; the form was then finalized after the pilot interview. In the experimental group, interviews were conducted with 12 participants who volunteered among the students with low, medium, and high scores on the Attitude Toward Teaching Profession Scale after the Introduction to Education course had ended.

The observation form was used in the control group to compare the practices between the experimental and control groups and to control the experimental process. The process was predetermined using weekly lesson plans in the experimental group; however, no such planning was made for the control group. Therefore, observations were made during the lesson in the control group to get information about the situations that might affect this research. The observation form developed by the researchers consisted of sections on the methods and

techniques used in the lesson, activities, homework assignments, professional values and the role modeling of the instructor.

Experimental Group Implementation Process

Professional teaching values were associated with those topics within the Introduction to Education course in the experimental dimension of this study, which aimed to raise awareness of pre-service teachers about these professional teaching values. Within the scope of this course, the 44 professional teaching values addressed are given in Table 4.

Three experts were consulted to determine those values that should be addressed according to the topics of the Introduction to Education course. The values “Being kind”, “Being forgiving”, “Being helpful”, “Having aesthetic appreciation”, and “Being sensitive to the environment” were not found to be related to the topics by the experts; therefore, direct activities were not carried out for these values, and these values were instead addressed within the implicit program during the course. A total of 12 lesson plans, including activities that included the values foreseen to be addressed each week, were created; these plans were organized by taking expert opinion before being implemented. While creating the activities, those activities with wide participation were organized by considering limitations such as the large class size and the fact that the course was two active learning hours a week. In addition, the participants were given tasks outside the classroom to individualize the learning activities and these topics were repeated outside the classroom. Extracurricular activities were monitored via the online platform named Canvas Learning Management System. The instructor, who is the second author of this study, used the implicit program within the scope of values education while conducting the course in the experimental group.

Table 4

Professional values of teaching (Tunca, 2012)

Scientific thinking	Being skeptic	Being open to learning
Being committed to the profession	Being consistent	Participation
Being tolerant	Becoming democrat	Being conciliative
Being honest	Being open to cooperation	Being sensitive to the environment
Being patient	Being humanistic	Having self-esteem
Being kind	Being against violence	Being rational
Being forgiving	Having citizenship awareness	Being sharing
Being intellectual	Giving importance to the national language	Being committed to Atatürk's principles
Being principled	Respect for diversity	Believing in the supremacy of law

Table 4*Professional values of teaching (Tunca, 2012) (continued)*

Being helpful	Being open-minded	Being sensitivity to national symbols
Having aesthetic appreciation	Being open to criticism	Being patriotic
Being responsible	Being in favor of equality and justice	Being innovative
Being sensitive to cultural and historical heritage	Defending freedom of thought and expression	Being contemporary
Being investigative	Defending freedom of religion and conscience	Being sensitive to traditions and customs
Being productive	Being obedient to rules	

The Introduction to Education course in the control group was taught by an instructor who holds a PhD degree in the field of Education Programs and Teaching. The topics taught in the course progressed simultaneously with those in the experimental group. During the implementation, a 12-week structured observation was conducted on the control group. During the observation process, attention was paid to those professional values mentioned in the course, those professional values exhibited by the instructor, those methods and techniques used in the course process, the participation of the class in the course process, and homework assignments.

Data Analysis

The quantitative data obtained from the research were coded and then transferred to SPSS software. First, missing data were examined, and no action was taken because these data were found to be below 5% (Sayın et al., 2017; Schafer, 1999). Normality analysis was then performed using the total score of the scale items and the average score of the questionnaire items.

Table 5*Normality Analysis Results of Quantitative Data*

Group	Data Collection Tool	Implementation	N	Skewness	Kurtosis	Kolmogorov-Smirnov p-value
W ×	Scale	Pretest	59	-3.7556	5.7438	.200

		Posttest	55	-3.897	3.369	.027
Control	Scale	Pretest	72	-3.0742	0.1162	.004
		Posttest	70	-2.205	-0.021	.006

Based on the results of the normality analysis (Table 5), although the Kolmogorov–Smirnov p value was suitable for normal distribution for the scale scores of the experimental group and the posttest scale score applied to the control group, it was determined that the quantitative data were not suitable for normal distribution because the Skewness value was outside the range of +1.0 to -1.0 for all measurements (Hair et al., 2014, p. 34) and the histograms were not suitable for normal distribution. Therefore, nonparametric tests were conducted in the quantitative data analysis. The Mann–Whitney U test was used to compare the pretest and posttest results of the experimental and control groups, and the Wilcoxon Signed-Rank test was used to determine whether there was a change between the pretest and posttest scores of both groups. To calculate the effect size for the differences that may occur between the groups, the formula $d=Z/\sqrt{N}$ was used for the Mann–Whitney U test and $d=t/\sqrt{N}$ for the Wilcoxon Signs Ranked Test (Rosenthal, 1991). The effect size levels based on the arithmetic mean were interpreted as follows:

- $-0.15 \leq \text{Impact value} < 0.15$ = Insignificant
- $0.15 \leq \text{Impact value} < 0.40$ = Small
- $0.40 \leq \text{Impact value} < 0.75$ = Medium
- $0.75 \leq \text{Impact value} < 1.10$ = Large
- $1.10 \leq \text{Impact value} < 1.45$ = Very Large
- $1.45 \leq \text{Impact value}$ = Excellent (Thalheimer & Cook, 2002, as cited in Camnalbur & Mutlu Bayraktar, 2018).

Inductive analysis was performed in the analysis of semi-structured interviews that constitute qualitative data to “reveal categories, themes and patterns on the data” (Patton, 2018). The data obtained from the open-ended question and observation forms were first analyzed descriptively according to the themes created (Yıldırım & Şimşek, 2016).

Research Validity and Reliability

To ensure validity in accordance with the mixed method research design, the researcher had an insider's perspective by being involved in the implementation process and continued the study with an objective perspective in those analyses conducted with expert opinions. In addition, the researcher conducted semi-structured interviews with the participants after the weak experimental pretest-posttest model was applied to obtain in-depth information about the implementation process, collect different data using qualitative and quantitative data collection tools, and eliminate the impact on the research results (Christensen et al., 2020; Onwuegbuzie & Johnson, 2006). In addition to the measures that related to the mixed method, those specific to qualitative and quantitative methods were also taken.

To ensure credibility in the qualitative research dimension, expert opinions were obtained at the stages of creating a data collection tool, determining the professional values that were to be used in the implementation process and the times of these uses, preparing lesson plans, data transcription, and analysis (Lincoln & Guba, 1985, as cited in Yıldırım & Şimşek, 2016). Pilot interviews were conducted before the semi-structured interviews commenced. The interview transcripts were reviewed for consistency by an expert who conducted qualitative research and studies in the field of Education Programs and Teaching. All analyses performed within the scope of the research were carried out in parallel by the authors and a consensus was reached. Long-term interaction was provided with the 12-week implementation in the experimental group and the observation process in the control group. In addition, while reporting the research findings, direct quotations were used to provide detailed descriptions. Within the scope of this research, it was aimed to collect in-depth data by using various data collection tools, by which credibility was increased.

In the quantitative research dimension of the study, based on the data obtained using the personal information form, it was revealed that the participants in the experimental and control groups were similar across various variables in terms of personal information. In addition, according to the "Attitude Toward Teaching Profession Scale" administered as a pretest data collection tool, both groups had similar attitudes toward the profession before the application. It can be said that the experimental and control groups had similar characteristics because the characteristics of the two groups were similar and because there was no significant difference between their attitudes toward the profession before the application. In addition, those elements that could affect the participants in the process were determined by observing the course process in the control group. Thus, internal validity

was improved (Eckhard & Ermann, 1997, as cited in Büyüköztürk et al., 2020).

Findings

Prospective Teachers' Opinions on What Professional Values Should Be

The opinions of the participants in the experimental group on professional values before and after the implementation are presented in Table 6.

Table 6

Opinions of the Participants in the Experimental Group on Professional Values Before and After the Application

Before the Implementation	After the Implementation	
Being open-minded	Being open-minded	Being forgiving
Being investigative	Being investigative	Being open to cooperation
Scientific thinking	Scientific thinking	Defending freedom of thought and expression
Being honest	Being honest	Being principled
Being in favor of equality and justice	Being in favor of equality and justice	Defending freedom of religion and conscience
Respect for diversity	Respect for diversity	Being intellectual
Being tolerant	Being tolerant	Being sensitive to the environment
Being humanistic	Being humanistic	Becoming democrat
Participation	Participation	Being committed to Atatürk's principles
Being committed to the profession	Being committed to the profession	Being open to criticism
Being kind	Being kind	Being patriotic
Being open to learning	Being open to learning	Being consistent
Having self-esteem	Having self-esteem	Being obedient to rules
Being responsible	Being responsible	Being skeptic
Being helpful	Being helpful	Being productive
Being innovative	Being innovative	Being rational
Being sharing	Being sharing	Being contemporary
Being patient	Being patient	Having aesthetic appreciation
Being against violence	Being against violence	Being sensitive to traditions and customs
		Being sensitive to cultural and historical heritage

The participants in the experimental group expressed 19 professional values before the application of the course; however, they mentioned 20 different professional values in addition to these views after the application. Views of professional values expressed by the participants in the control group are given in Table 7.

Table 7

Opinions of the Participants in the Control Group on Professional Values Before and After the Course

Before the Course	After the Course	
Being open-minded	Being open-minded	Being sensitive to the environment
Being investigative	Being investigative	Becoming democrat
Being committed to Atatürk's principles	Being committed to Atatürk's principles	Defending freedom of thought and expression
Scientific thinking	Scientific thinking	Participation
Being in favor of equality and justice	Being in favor of equality and justice	Being sensitive to cultural and historical heritage
Respect for diversity	Respect for diversity	Being patriotic
Being tolerant	Being tolerant	
Being honest	Being honest	
Being intellectual	Being intellectual	
Being skeptic	Being skeptic	
Being committed to the profession	Being committed to the profession	
Being kind	Being kind	
Being open to learning	Being open to learning	
Having self-esteem	Having self-esteem	
Being humanistic	Being humanistic	
Being sharing	Being sharing	
Being patient	Being patient	
Being responsible	Being responsible	
Being against violence	Being against violence	
Being productive	Being productive	
Being helpful	Being helpful	
Being innovative	Being innovative	
Being rational	Being forgiving	

Participants in the control group reported a total of 23 vocational values before the application of the Introduction to Education course. At the end of the course, all of these 23 vocational values with the exception of "Being rational" were repeated, and, in addition to these, "Being forgiving", "Being sensitive to the environment", "Becoming democrat", "Defending freedom of thought and expression", "Participation", "Being sensitive to cultural and historical heritage", and "Being patriotic" were also expressed.

Findings Related to Prospective Teachers' Attitudes Toward the Profession

The attitudes of the participants in the experimental group toward the teaching profession were measured and compared before and after the application of the course and the findings obtained are given in Table 8. Wilcoxon Signed-Rank Test conducted to determine whether there was a significant difference between the attitudes of the pre-service teachers in the experimental group toward the profession before and after the implementation and a significant difference was found ($z = -2.269$, $p < .05$).

Table 8

Comparison of Experimental Group Pretest and Posttest Attitude Scores

Experimental Group	N	Mean of ranks	Total of ranks	z	p
Negative ranks	18	24.44	440.00	-2.269	.023
Positive ranks	34	27.59	938.00		
No difference	3				

$d = -0.21$

The fact that the difference scores are in favor of positive ranks shows that the activities implemented in the Introduction to Education course positively affected the attitude toward the teaching profession. The effect size value reveals that the significant difference had an insignificant effect value.

Table 9

Comparison of Control Group Pretest and Posttest Attitude Scores

Control Group	N	Mean of ranks	Total of ranks	z	p
Negative ranks	41	32.39	1328.00	-1.422	.155
Positive ranks	25	35.32	883.00		
No difference	4				

Table 9 shows that there was no statistical difference between the attitudes of the participants in the control group toward the profession before and after the course. The fact that the difference scores were higher in the negative rows indicates that the Introduction to Education course taken by the control group did not contribute to the positive development of pre-service teachers' attitudes toward the profession ($z = -1.422$, $p > 0.05$).

Table 10*Comparison of posttest attitude scores of experimental and control groups*

Group	N	Mean of ranks	Total of ranks	U	p
Experimental	55	72.40	3982.00	1408.00	.010
Control	70	55.61	3893.00		

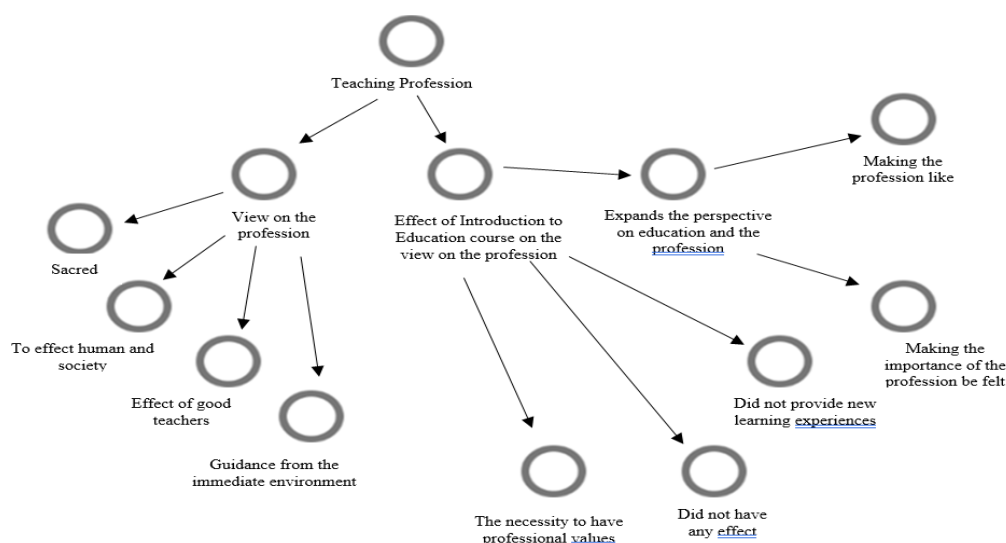
d=-0.23

The Mann–Whitney U test was used to determine whether there was a significant difference in the attitudes of the experimental and control groups toward the profession at the end of the Introduction to Education course. According to the test results, there was a significant difference between the posttest scores of the two groups in all sub-dimensions of the scale and in the overall total of the scale (Table 10). When the effect size value was analyzed, this significant difference had an insignificant effect. Based on the Wilcoxon Signed-Rank Test results presented earlier, it can be said that the significant difference was in favor of the experimental group (Table 8).

Opinions of Prospective Teachers in the Experimental Group on Activities Integrated with Professional Values Education

The opinions of the participants in the experimental group on the process were discussed under three themes: “Teaching Profession”, “Teaching of Introduction to Education Course”, and “Acquisition of Professional Values in the Faculty of Education”. These opinions were presented with supporting direct quotations.

Under the theme of “Teaching Profession” are the sub-themes of “View on the Profession” and “The Effect of the Introduction to Education Course on the View on the Profession” (Figure 1).

Figure 1*Theme of “Teaching Profession”*

In the sub-theme “View on the profession” under the theme of “Teaching profession”, pre-service teachers thought that the profession was sacred, and that they as members of this profession could have an impact both directly on individuals and on society through the teaching profession. Examples of opinions in line with this opinion are given below:

“How can I put it, education is the building block of our society, and from my point of view, those who form this building block are educators, we, the prospective teachers and our teachers. All kinds of social impact, development, and everything that comes to mind is realized through education (S2)”

and “The meaning of the teaching profession for me is to raise a person, an individual” (S11). The opinions of the pre-service teachers who stated that they were guided to the teaching profession by good teachers and the guidance of their immediate environment can be exemplified by the following statements: “... since it was my father’s profession, these were also effective in my choice” (S9), and “...my primary school teachers and my history teacher in high school, they influenced me, in a positive sense” (S12).

Under the sub-theme of “The effect of the Introduction to Education course on the view on the profession”, the participants stated that the course has a positive effect on the view on both the profession and education, provided new learning experiences, and made them realize the necessity of having professional values. Some of the opinions of pre-service teachers are as follows: “...I think the teaching profession is really understood and loved in this course. Even if I had not chosen this department [for] not liking it, I would have liked it after taking this course” (S5);

“I used to see the teaching profession as ordinary, simple, that is, I did not see it as an important profession. Later, when I took the Introduction to Education course, I learned that the teaching profession is a very important profession” (S7)

“I noticed that there were many things I didn’t know. When I was choosing teaching during the department selection period, I thought that I had a good command of most things. I was wrong, I didn’t know many things. This course helped me to gain a lot of knowledge first of all; how should I say, I gained experience not by doing but by learning” (S2).

A pre-service teacher stated that the course had no effect on professional values with the opinion “As I said, I did not really want to be a teacher. I chose the teaching department at the request of my parents, so there was no change” (S3).

The theme of “Teaching of Introduction to Education Course” was explained with the sub-themes of “Activities”, “Classroom atmosphere”,

“Role of the instructor”, “Contribution to pre-service teachers”, and “Suggestions for improving the course” (Figure 2). The opinions under the sub-theme “Activities” were expressed as in-class activities, extracurricular activities, interesting and useful activities, and unwillingness to participate in activities. When the opinions about in-class activities were examined, it was found the participants stated that the course provided meaningful learning, offered the opportunity to express oneself, and that the process was educational and instructive. These opinions are exemplified by the following statements: “We did many important activities in the lesson; we had the opportunity to express our own views clearly” (S9);

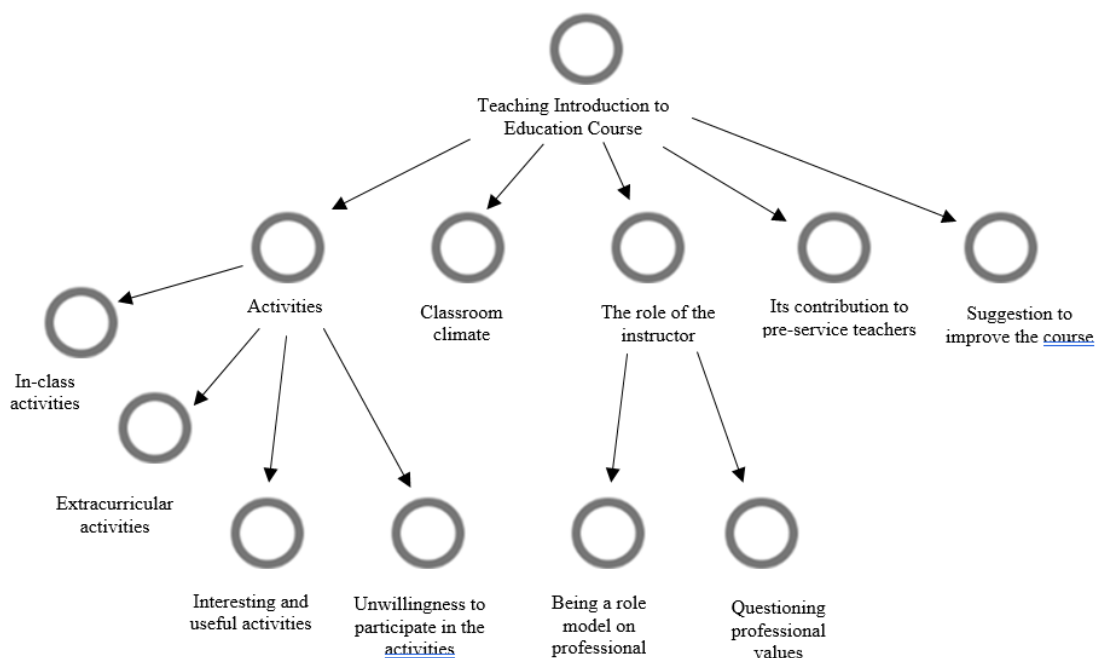
“I think it was better because it was a little bit out of theoretical education. It was also good for us in terms of reinforcing the lesson.... it was more effective for us both in grasping professional values and in understanding the subject” (S8);

“The activities were my favorite part. I expected the lessons to be more fun, especially for this faculty, but the most fun was the Introduction to Education lesson. The activities were both instructive and entertaining...We were very happy while doing activities” (S5).

The findings related to the theme of “Teaching of the Introduction to Education Course” are presented in Figure 2 below.

Figure 2

Theme and Subthemes of “Teaching Introduction to Education Course”

The view that in-class activities provided experience by enabling active participation can be exemplified by the statement “...In a way, I can say

that the things we learned did not just stay on paper. We adapted it to ourselves; we gained some experiences ourselves" (S2). The view that the activities should be interesting can be exemplified by the statement "Writing numbers under the cards helped me to remember the expressions of the education program and the training program more.... But such fun activities attract me" (S4). The opinions of the pre-service teachers who stated that in-class activities helped them to be a part of the group, to feel important and to make students active can be exemplified as follows: "It allowed us to mingle as a class" (S6);

"It was more enjoyable for me than most classes, at least I learned to respect others as an individual, I saw that in the lesson. I mean, most people told me, 'Don't expect it to be like that at university; the teachers will come in and out of class, they won't even look at you.' But it was completely the opposite.... [this] shows that they care about us" (S12).

Participants stated that extracurricular activities had the effects of providing new knowledge, being active in the process, being a part of the group, and associating with life and providing peer teaching. The following statements can be given as examples of these views: "Extracurricular activities that would provide me with new horizons and knowledge were very useful for me" (S2). Some participants expressed the view that they became part of the group through extracurricular activities: "We did a drama activity together. To be honest, it was a bit tiring for me, we did a lot of work and effort, but it was very nice, it helped us socialize as a class" (S6), and "Everyone does homework, does something. I found it very interesting, some of our friends in the class shared what they did... Actually, I got to know my friends a little more..." (S10). Examples of the opinions of pre-service teachers who stated that extracurricular activities were associated with real life included, "I usually used my brother as an example in the discussions because my brother/sister is small and I thought I could observe him/her and it made me realize some things" (S4). Examples of teachers' views on the provision of peer learning included, "I actually found the discussions more fun because there were a lot of topics open to interpretation and you took one of them. You could see that others had taken others; you could realize something when you read" (S4). The activities considered interesting and useful by the pre-service teachers were drama videos, canvas discussions, value stone, newspaper, and book reading activities. Examples of pre-service teachers' views on different activities were as follows: "The videos were the most interesting because they were much more fun" (S5); "I found the videos useful" (S10); "I think canvas discussions were more useful because they were held regularly every week and always included a different topic. We were not focusing on only one topic" (S11); "The article about UNESCO. I was very interested in that" (S2); "We prepared a newspaper; we quite highly participated in it, we did it with fun and we remembered and adopted values" (S12);

"...But the book was very good...World School... It contributed a lot to me (S8)"; and "It (Değer Taşı [Value stone]) was in the style of a game; we were in groups of five, there were cards, it was very fun" (S7). Those pre-service teachers who did not want to participate in the activities expressed their views as follows: "I am a person who cannot present my ideas openly, I am already a bit shy" (S3); "... I was bored with professional values in every lesson, it was a bit boring" (S7); and "I had a lot of difficulty because I have never read an article before in my life. I read an article for the first time, and I had so much difficulty that I read the first sentence five times" (S11).

The participants stated that they worked in a democratic classroom environment and an interactive lesson in the sub-theme of classroom climate. Regarding the democratic classroom environment, the statement "What I liked the most was that not only [what] the teacher had a say, [as] we had as much say as the teacher. There were mutual exchanges of ideas and we could say our own ideas" (S2), and concerning the interactive lesson process,

"The teaching of the course was very good, honestly, it was one of the lessons I enjoyed very much; the instructor who conducted the course was constantly interacting with us, we participated very actively in the activities in the lesson" (S6)

can be given as examples. "The role of the instructor" sub-theme included views on role modeling and professional values. The following participant statements were examples of pre-service teachers' views on being a role model for professional values: "...I think the instructor is exactly as she described; she really cares about every value, and I think she cares about her students the most. And we all liked her behavior in this direction..." (S5), and

"...she is really a very ideal teacher, a woman I can take as an idol. The way she explains the lesson, the way she makes eye contact with the students, the way she examines the questions to each of us one by one. We are a class of 50, 60 students. I think it's great that she talks to everyone one by one; she is a woman from whom I can get a lot from in terms of teaching" (S1).

The professional values that the instructor is thought to have were "Commitment to profession", "Being kind", "give value to students", "Being patient", "Controlling the classroom", "Love", "Being open-minded", "Being investigative", "Being contemporary", "Being in favor of equality and justice", "Being open to criticism", "Becoming democratic", "Respect for diversity", "Being friendly", "Being tolerant", "Being humanist", "Defending freedom of thought and expression", and "Participation".

The sub-theme "contribution to pre-service teachers" included the views on contributing to their own professional and personal development, questioning professional values in themselves and in the

environment, and gaining professional values. Regarding the course contributed to pre-service teachers' own professional and personal, participants made the following statements:

"...You are a pre-service teacher. This comes to my mind when I am about to react suddenly to an event, and I can restrain myself. Educationally, of course, it has contributed a lot to us, but socially, I can say that it has been very effective in our own lives" (S12);

on questioning professional values in oneself and in the environment, "The last thing we talked about was the ethical principles that teachers should have for the profession. You know, we check ourselves, you know, whether we have it or not; that also affected us" (S1); and on gaining professional values, "...A teacher needs to be tolerant and patient. After all, teachers will have different students, they need to be patient with them, they need to be respectful. I think I gained these values" (T3).

The pre-service teachers' suggestions for improving the course included increasing the number of extracurricular and in-class activities, expanding the course period, increasing the interaction of the course by reducing the number of students, using technology more, and ensuring that the course and the course exams were compatible. These suggestions were exemplified in the following statements by the participants: "...Maybe we can all go to the theater, or to a music concert or something; such activities can be done" (S8); "Drama could be done actively; we did the drama activity on video, but we could also have done it in the classroom. Everyone could adopt a value in themselves and imitate that value within the framework of that value, stand-up shows could be done, or something could be explained" (S2). Regarding expanding the course period, one participant said, "This course should not be for one semester because it provides a good lesson through which I have learned much" (S11). The opinions on reducing the number of students were as follows:

"Classes can be divided; for example, there are 65 students in our class, but it can be two classes with 30–35 students in each. The fact that the instructor interacts with the students more will yield a more productive lesson" (S2);

"The class is too crowded for me, we try to do group activities, space is limited, time is limited, I mean, we want to do a group activity with eight people, but we can't even sit down; one has to turn around, one has to get up" (S4).

Regarding the use of technology, one participant said, "Technology is utilized in the courses, alternatives can be produced; more technological equipment can be provided" (S2). Regarding the compatibility of the course process and the exam, one participant said,

"I think what the instructors explain on the slide and what they ask in the exam should be consistent. The questions asked in the exam are mainly based on information; exams should include comments in the exams as in the lessons" (S1).

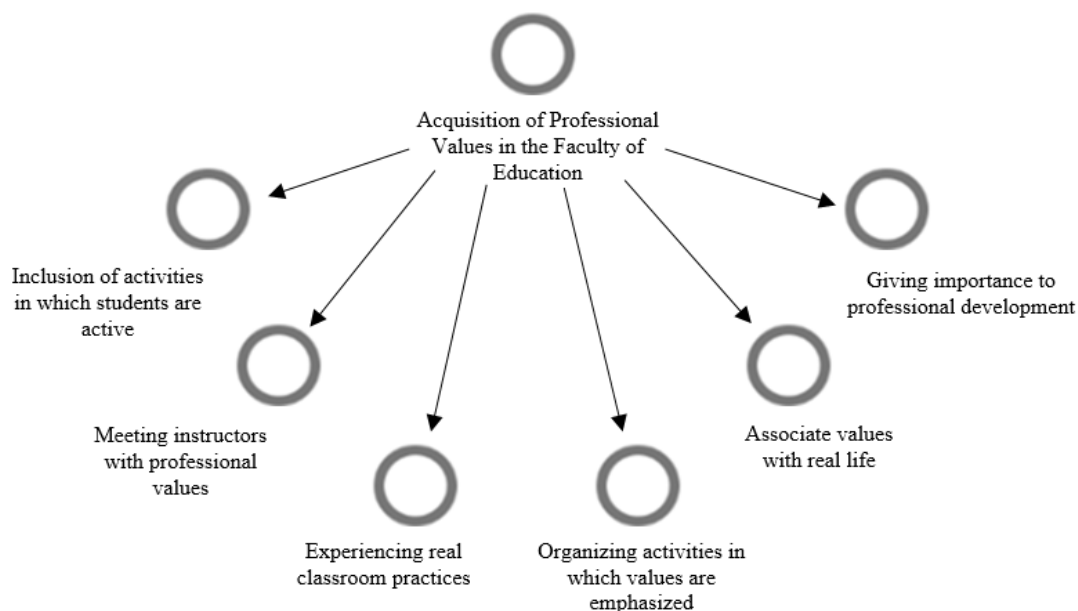
A majority of the pre-service teachers reported that they found the practices carried out during the course adequate, for example: “Compared to my other courses, the Introduction to Education course was more enjoyable for me; I cannot find a deficiency in it; I think it was very enjoyable, as it should be” (S6), and “I think it is an excellent course, it should stay as is; very nice” (S8).

The views of pre-service teachers on the theme of gaining professional values in the Faculty of Education were addressed according to six sub-themes (Figure 3). The following statements can be given as examples regarding the “inclusion of activities in which students are active”: “For example, there are clubs in our school, such as social volunteering club, animal feeding. I joined in [the] animal feeding club. Pre-service teachers can participate in such activities...” (S7), and “I think there can be more active activities” (S6); and regarding meeting instructors with professional values,

“...seminars can be held with our instructors who have adopted professional values most. The important thing is to remove the gap between them. If there is no gap between the student and the teacher, if the teacher is accessible, the student graduates as someone who has these professional values” (S2).

Figure 3

Opinions on the Theme “Acquisition of Professional Values in the Faculty of Education”

Examples of experiencing real classroom practices included statements such as, “In university education, teacher candidates should be given practical training rather than theoretical knowledge. In other words, they should be sent to observation activities, they should not be

sent to do internship only in the last year..." (S9), and "They can go and observe kindergartens; then they really see how to address the child society. Apart from that, they can go to child rearing institutions..." (S11). Regarding organizing activities in which values are emphasized, one participant said, "I don't want the subject to be evaded by saying that it is covered in the course anyway; the subject can be supported with different activities, for example, exhibitions. This awareness should be instilled within the faculty of education" (S12). The following statement gave an example of associating values with real life: "They can try to adopt the values, they can apply the values they have learned in their daily lives, they can have the awareness of those values by constantly reading" (S6). The following statements provided examples of pre-service teachers should give importance to their professional development: "As a teacher, people should read much and participate in artistic activities to improve themselves" (S7);

"...They should think like this: 'Let me do an activity after school so that it will contribute something new to me', but not 'I'm going to be a preschool teacher, what is the use of going to the theater? Sit down and do something to create new things from toys.' They should constantly improve themselves..." (S4).

Discussion, Conclusion, and Suggestions

The present study concluded that those participants in the experimental group, and who engaged in various activities on the subject of professional teaching values as part of this research, gained awareness of professional teaching values. The fact that these participants expressed more professional values than those in the control group and that they stated that they adopted these values in the interviews can be interpreted as meaning that the implementation process of the course was effective. This result shows that integrating the courses in teacher education programs with professional values will be effective in the acquisition and adoption of values by prospective teachers.

The professional values expressed by pre-service teachers were found to be similar to the professional values of "Respect for diversity" and "Being sensitive to cultural and historical heritage" in the attitudes and values dimension of the Teacher Competency Document of the MEB (2017). In addition, these participants expressed professional values that covered each of the competencies of "National, spiritual and universal values", "Competencies in approaching students", "Communication and cooperation", and "Personal and professional development". The participants' statements about professional values overlap with many of the values in the attitudes and values area of the Teacher Competency Document. This finding reveals that, in addition to gaining awareness about professional values, pre-service teachers can indirectly raise awareness about related professional competencies.

The examination of attitudes of pre-service teachers toward the profession revealed no significant difference between the participants in the experimental and control groups before the Introduction to Education course; however, a significant difference was found in favor of the experimental group in the posttest application. This result shows that the activities integrated with professional values in the experimental group positively affected pre-service teachers' attitudes toward the profession. The positive changes in pre-service teachers' views on the profession and its importance also support this result. This research also revealed that the difference between the professional attitudes of the participants in the experimental and control groups has an insignificant effect size. Considering the information that attitudes can change when the usual conditions are provided and that it can be difficult to change attitudes according to the intensity and severity of the effect (Ustaahmetoğlu, 2013), the insignificant effect size of this study may have resulted from the fact that the experimental application took place over a relatively short, 12-week period.

After the implementations in the Introduction to Education course, the prospective teachers' perspectives toward education and the profession improved, their love for the profession increased, and they felt an increased importance regarding the teaching profession. This result can be interpreted as the fact that the scope of teaching professional values discussed in the implementation process was large and the characteristics and requirements of the profession were well reflected. The pre-service teachers realized effective learning through the activities carried out in the course. Although it is stated in the literature that Introduction to Education contains the least amount of teaching professional values in its content compared with other professional knowledge courses (Abalı Öztürk & Şahin, 2018), it was nevertheless found that the course was able to raise awareness about the subject when it was associated with professional values. This result shows that other professional knowledge courses, and that all courses in teacher education programs can create awareness about professional values of teaching and provide meaningful learning when the necessary associations are made.

In learning process, cognitive, affective, and psychomotor dimensions can be regarded as if they are independent from one another and do not affect one another (Yılmaz, 2021), and the attitudinal and behavioral dimensions of values are often ignored by giving importance to the knowledge dimension (Güngör, 2010). However, values have affective features in terms of their characteristics. For this reason, like cognitive and psychomotor goals, such values cannot be acquired in a short time with what the teacher tells their students during the lesson (Yüksel, 2019). Within the scope of the present research, in the process of planning and implementing the activities, it was aimed to make the

participants active, to make them think, to enable them to produce; care was taken to organize the environment based on these values and to organize it in a multidimensional way to enable pre-service teachers to gain experience with rich experiences, rather than just providing information about course content and professional values. The point that changes in values and attitudes require a long time was also taken into consideration. Nevertheless, it was concluded that the in-class activities were instructive, entertaining, and interesting, and that the pre-service teachers actively became a part of the group and had the opportunity to gain experience through the activities. The relevant literature emphasizes that value education should include concrete and practical examples and that the process can be successful if the students take more responsibility while being educated by a model teacher (Özdaş, 2013). Accordingly, in the present study, participants were able to express themselves comfortably in extracurricular activities, participated regularly in the activities, and stated that they were actively part of the group in the process. Additionally, participants gained awareness of professional values during the implementation process, started to question professional values in themselves and their environment, and contributed to their personal and professional development.

The study concluded that pre-service teachers considered being a role model important in terms of professional values. The literature includes various studies emphasizing the importance of being a role model in values education (Nalçacı, 2020; Sağlam, 2021; Tonga, 2017). In addition, the literature also expresses the view that it is important for teachers to exhibit behaviors appropriate to these values while conveying values (Tunca, 2012) because knowing the definition of a concept does not mean that the behaviors required by that concept will be correctly exhibited (Yılmaz, 2021). Therefore, the display of professional values by a role model can create an idea for pre-service teachers about how to realize professional values beyond gaining awareness.

In the study, the values of “Being kind”, “Being forgiving”, “Being forgiving”, “Being helpful”, “Having aesthetic appreciation”, and “Being sensitive to the environment”, which are not directly related to the course content, were addressed within the scope of the implicit curriculum of the course. These values were included in extracurricular conversations, examples used in the course, and communication between teachers and students. The study concluded that pre-service teachers gained awareness about these values after the implementation. This result can be explained by the teachers’ communication styles, their attitude and behavior in various situations, the methods and techniques they used in the course process, and the reinforcers they used or did not use in the process were effective in the process of gaining values (Özdaş, 2013). In the control group, in which

no direct emphasis on professional values was made, awareness was acquired for the professional values mentioned and exhibited during the lesson process. Similarly, the study findings that participants gained awareness of the professional values that were consciously emphasized in the implicit program in the experimental group, and that professional values mentioned randomly in the control group shows the effectiveness of the implicit program in the value education process. It is because values are mostly learned informally through the implicit program unconsciously and without awareness (Yüksel, 2019). The literature contains many studies reporting that the implicit program is effective and important in the process of gaining values (Coşkun, 2016; Çengelci, 2010; Çubukçu, 2012; Kavgaoğlu & Fer, 2020; Yüksel, 2019).

It is important for pre-service teachers to acquire professional values in faculties of education in which they spend most of their time. Concerning this subject, Demir (2018) determined that although pre-service teachers' perceptions of professional values were high, their perceptions of the acquisition of these values in the faculty were at medium and low levels. This was interpreted as inadequate in faculties of education in terms of values education. Within the scope of the present study, pre-service teachers made various suggestions regarding the acquisition of professional values in faculties of education. It is recommended that, to ensure that pre-service teachers have professional values in faculties of education, activities in which teachers actively participate, real classroom experience, and activities in which values are emphasized should be organized. Similarly, studies in the literature that examined the views of teachers and pre-service teachers on values education suggested these values be provided in schools, meetings, conferences (Katılmış & Balcı, 2017), seminars (Gürdoğan Bayır et al., 2016), practical activities (Gömlüksiz & Kılıncı, 2015), and field trips (Berkant et al., 2014; Katılmış & Balcı, 2017; Kolaç & Karadağ, 2012).

The findings of this research revealed that through practices carried out in the Introduction to Education course, and by integrating these practices with the professional values of teaching, pre-service teachers gained awareness of professional values. Furthermore, the findings showed that teachers' awareness of professional values increased their attitudes toward the profession. Due to the activities carried out in this process, pre-service teachers increased their knowledge about the profession, liked the profession, and understood its importance. Even expecting the positive impact of this process on the profession, effective learning was realized thanks to the association of professional values with the subjects of the Introduction to Education course and through the teachers supporting one another. In addition, pre-service teachers were able to express themselves more comfortably and felt

that they belonged to a group due to the democratic and interactive classroom environment. As a result of gaining awareness about professional values, teachers started to question professional values in themselves and in their environment. Therefore, it can be stated that the pre-service teachers who participated in the implementation gained awareness of professional values and their attitudes toward the profession were developed in a positive direction.

In line with the findings of this research, it is recommended that arrangements be made to ensure that all courses in teacher education programs are associated with professional values. Accordingly, prospective teachers will better understand that having professional values is a necessity of the profession. In addition, various activities and seminars can be organized for the lecturers in faculties of education about the importance of being a role model for teaching professional values. Moreover, cultural activities, seminars, conferences and conferences that will contribute to the personal and professional development of pre-service teachers in faculties of education can be organized to help them adapt many professional values to their daily lives.

This research is limited to the opinions of first-year pre-service preschool and primary school teachers. In the future, similar studies should be conducted in different teaching programs and at different grade levels. Within the scope of this field of research, no study was conducted to determine teachers' professional values, and the values determined in the literature were used by associating them with the content of the Introduction to Education course. To address this limitation, it is recommended that studies on the identification and definition of professional values and the application of studies on identified professional values be conducted.

Ethics Committee Approval: This research was conducted with the permission of Anadolu University Ethics Committee (decision date: 25/09/2019, number: 71460)

Conflict of Interest: *The authors declare that they have no conflict of interest.*

Author Contribution: *The authors contributed equally to the study.*

References

- Abalı Öztürk, Y. & Şahin, Ç. (2018). Hizmet öncesi dönemde öğretmen adaylarına mesleki değerlerin kazandırılması. M. Ergün, N. Karabacak, İ. Küçük ve M. Küçük (Ed.), *Öğretmenliğin mesleki değerleri ve etik* (pp. 294-346). Pegem Yayıncılık.

- Aktepe, V. & Yel, S. (2009). İlköğretim öğretmenlerinin değer yargılarının betimlenmesi: Kırşehir ili örneği. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(3), 607-622. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tebd/issue/26108/275072>.
- Andronachea, D., Bocoş, M., Bocoş, V. & Macrib, C. (2014). Attitude towards teaching profession. *Social and Behavioral Sciences*, 628 – 632. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2014.07.677>
- Atasoy, H. K. (2019). *Okul öncesi öğretmenlerinin mesleki değerlere sahip olma düzeyler ve öz yeterlik inançları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. [Master's thesis, Onsekiz Mart University]. National Thesis Center.
- Aydın, E. & Sulak, S. E. (2015). Sınıf öğretmeni adaylarının “değer” kavramına yönelik metafor algıları. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(2), 482-500. <https://doi.org/10.14686/buefad.v4i2.5000148420>
- Aydın, M. Z. (2013). *Değerlerin eğitimi yaklaşımlarının değerlendirilmesi*. [International Values Education Symposium] Antalya
- Aydın, M. Z. & Akyol Gürler, G. (2018). *Okulda değerler eğitimi*. Nobel Yayıncılık.
- Balcı, F. A. & Yanpar Yelken, T. (2010). İlköğretim öğretmenlerinin “değer” kavramına yükledikleri anlamlar. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 39, 81-90. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/87458>
- Berkant, H.G., Efendioğlu, A. & Sürmeli, Z. (2014). Değerler eğitime yönelik öğretmen görüşlerinin incelenmesi. *Turkish Studies*, 9(5), 427-440. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.6732>
- Buluç, B. & Uzun, E. B. (2020). Sınıf öğretmeni adaylarının değer hiyerarşileri. *Tübitak Bilim Araştırma Vakfı*, 13(2), 29-46. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tubav/issue/56279/716556>
- Büyüköztürk, Ş., Karadeniz, Ş., Akgün, Ö. E., Demirel, F. & Kılıç Çakmak, E. (2020). *Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Akademi.
- Camnalbur, M. & Mutlu Bayraktar, D. (2018). İşbirlikli öğrenmenin akademik başarı üzerine etkisi: bir meta-analiz çalışması. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 7(2), 1149-1172. <https://doi.org/10.15869/itobiad.378623>
- Creswell, J. W. (2021). *Karma yöntem araştırmalarına giriş*. (M. Sözbilir, Çev. Ed.). Pegem Akademi. (Original work published 2017)
- Creswell, J. W. & Plano Clark, V. L. (2015). *Karma yöntem araştırmalarının tasarımı ve yürütülmesi*. (S. B. Demir ve Y. Dede Çev. Ed.). Anı Yayıncılık. (Original work published 2011)
- Christensen, L. B., Jhonson, B. & Turner, L. A. (2020). *Araştırma yöntemi desen ve analiz*. (A. Aypay, Çev. Ed.). Anı Yayıncılık.
- Çelikkaya, F. & Filoğlu, S. (2014). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin değere ve değer eğitime ilişkin görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 14(4), 1541-1556. <https://hdl.handle.net/20.500.12513/576>

- Çengelci, T. (2010). *İlköğretim beşinci sınıf sosyal bilgiler dersinde değerler eğitiminin gerçekleştirilmesine ilişkin bir durum çalışması*. [Doctoral thesis, Anadolu University]. National Thesis Center.
- Çetin, Ş. (2006). Öğretmenlik mesleği tutum ölçeğinin geliştirilmesi (geçerlik ve güvenirlik çalışması). *Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18, 28-37. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/esef/issue/28803/308184>
- Coşkun, N. (2016). *Eğitim fakültesi öğrencilerinin ve öğretim elemanlarının öğretmenlik meslek etiği değerlerine ilişkin görüşleri: mesleki etik değerlerin kazanımı sürecinde örtük program*. [Doctoral thesis, Adnan Menderes University]. National Thesis Center.
- Çubukçu, Z. (2012). İlköğretim öğrencilerinin karakter eğitimi sürecinde örtük programın etkisi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 12(2), 1513-1537. <https://docplayer.biz.tr/2158881-Ilkogretim-ogrencilerinin-karakter-egitimi-surecinde-ortuk-programin-etkisi.html>
- Çubukçu, Z., Eker Özenbaş, D., Çetintaş, N., Satı, D. & Yazlık Şeker, Ü. (2012). Yönetici, öğretmen, öğrenci ve veli gözünde öğretmenin sahip olması gereken değerler. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 2(1), 25-38. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/pegegog/issue/22591/241289>
- Demir, E. (2018). *Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleği ile ilgili değer algıları ve bu değerlerin eğitim fakültelerinde kazandırılmasına ilişkin görüşleri*. [Doctoral thesis, Gazi University]. National Thesis Center.
- Dilmaç, B. (2007). *Bir grup fen lisesi öğrencisine verilen insani değerler eğitiminin insani değerler ölçeği ile sınanması*. [Doctoral thesis, Selcuk University]. National Thesis Center.
- Dilmaç, B., Bozgeyikli, H. ve Çıkılı, Y. (2008). Öğretmen adaylarının değer algılarının farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 6(16), 69-91. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ded/issue/29184/312501>
- Ekiz, D. (2020). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Anı Yayıncılık.
- Fraenkel, J.R., Wallen, N.E., & Hyun, H.H. (2012). *How to design and evaluate research in education*. McGraw-Hill.
- Gömlüksiz, M.N. & Kılınç, H.H. (2015). Ortaokul öğretmenlerinin değerler eğitimine ilişkin görüşleri, beklentileri ve önerileri. *Social Science Studies*, 35-45. Retrieved 18.09.2022, from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/researcher/issue/66622/1042376>
- Güngör, E. (2010). *Değerler psikolojisi üzerine araştırmalar*. Ötüken yayınları.
- Gürdoğan Bayır, Ö., Çengelci Köse, T. & Deveci, H. (2016). Sınıf öğretmeni adaylarına göre ilkokullarda değer eğitimi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(3), 317-339 <https://dergipark.org.tr/tr/pub/kefad/issue/59425/853499>

- Güven, A. Z. (2015). Türkçe öğretmeni adaylarının değer ve değer eğitimi üzerine görüşleri. *International Journal of Language & Communication Disorders*, 3, 11-27. <http://dx.doi.org/10.18298/ijlet.535>
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., Anderson, R. E., & Tatham, R. L. (2014). *Multivariate Data Analysis*. Pearson Education.
- İnceoğlu, M. (2010). *Tutum algı iletişim*. Beykent Üniversitesi Yayınevi.
- Karabacak, N. (2016). *Sınıf öğretmenlerinin mesleki değerleri üzerine nitel bir çalışma*. [Doctoral thesis, Necmettin Erbakan University]. National Thesis Center.
- Kasa, B. (2015). İlkokul döneminde değerlerin kapsamı. S. Yağan Güder (Ed.), *Okul öncesi ve ilkokul döneminde değerler eğitimi* (pp.109-120). Eğiten Kitap.
- Kaşaracı, İ. (2013). *Proje tabanlı öğrenme yaklaşımının öğrencilerin akademik başarı ve tutumlarına etkisi: bir meta-analiz çalışması*. [Master's thesis, Gazi University]. National Thesis Center.
- Katılmış, A. & Balcı, A. (2017). Coğrafya öğretmeni adaylarının değerler eğitimine yönelik görüşlerinin incelenmesi. *Marmara Coğrafya Dergisi*, 35, 1-12. <https://doi.org/10.14781/mcd.291011>
- Kavgaoğlu, D. & Fer, S. (2020). Örtük program, resmi program ve okul dışı öğretmenlerin değerleri kazandırma etkililiğinin incelenmesi. *İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(2), 404-420. <https://doi.org/10.17336/igusbd.450338>
- Kılınç, F. E. (2015). Okul öncesi dönemde değerlerin kapsamı. S. Yağan Güder (Ed.), *Okul öncesi ve ilkokul döneminde değerler eğitimi* (pp. 21-33). Eğiten Kitap.
- Kolaç, E. & Karadağ, R. (2012). Türkçe öğretmeni adaylarının "değer" kavramına yükledikleri anlamlar ve değer sıralamaları. *İlköğretim Online*, 11(3), 762-777. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ilkonline/issue/8588/106726>
- Kurtdede Fidan, N. (2013). Sosyal bilgiler dersinde değerler eğitimi: nitel bir araştırma. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 6(3), 361-388. https://www.academia.edu/11735604/Sosyal_Bilgiler_Dersinde_De%C4%9Ferler_E%C4%9Fitimi_Nitel_Bir_Ara%C5%9Ft%C4%B1rma
- Lin, Y. (2002). *Teacher value as a determinant of classroom climate*. Kentucky: Spalding University. <https://www.proquest.com/openview/34a77df0133b9317440ae1ca6ca97f50/1?pq-origsite=gscholar&cbl=18750&diss=y>
- MEB (2010). *18. Millî Eğitim Şûrası Kararları*. https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_09/29170222_18_sura.pdf
- MEB (2017). *Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri*. Ankara.
- Nalçacı, A. (2020). Değer eğitiminde aile, çevre ve okul. S. Z. Genç ve A. Beldağ (Ed.), *Karakter ve değer eğitimi* (s.189-204) içinde. Pegem Akademi.

- Oğuz, E. (2012). Öğretmen adaylarının değerler ve değerler eğitime ilişkin görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 12(2), 1309-1325. <https://www.researchgate.net/profile/Ebru-Oguz>
3/publication/313554048_ogretmen_Adaylarinin_Degerler_ve_Degerler_Egitimine_Iliskin_Gorusleri/links/5b052e9faca2725832b24546/ogretmen-Adaylarinin-Degerler-ve-Degerler-Egitimine-Iliskin-Gorusleri.pdf
- Onwuegbuzie, A. J. & Johnson, R. B. (2006). The validity issue in mixed research. *Mid-South Educational Research Association*, 13(1), 48-63. https://www.researchgate.net/publication/228340166_The_Validity_Issues_in_Mixed_Research/citations
- Özdaş, F. (2013). *Ortaokullarda değerler eğitimi ve istenmeyen öğrenci davranışlarına ilişkin öğretmen görüşlerinin değerlendirilmesi*. [Doctoral thesis, Fırat University]. National Thesis Center.
- Özkan, H. H. (2012). Öğretmenlik formasyon programındaki öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının incelenmesi (SDÜ örneği). *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(2), 29-48. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/kefad/issue/59489/854975>
- Patton, M.Q. (2018). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri*. (M. Bütün ve S. B. Demir, Çev. Ed.). Pegem Akademi (Original work published 2014)
- Rosenthal, R. (1991). *Metaanalytic procedures for social research*. CA: Sage.
- Sağlam, H. İ. (2021). *Karakter ve değer eğitimi*. Pegem Akademi.
- Sarıcı Bulut, S. (2012). Gazi eğitim fakültesi öğrencilerinin değer yönelimleri. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 1(3), 216-238. <https://doi.org/10.7884/teke.73>
- Sayın A, Yandı A & Oyar E (2017). Kayıp veri ile baş etme yöntemlerinin madde parametrelerine etkisinin incelenmesi. *Eğitimde ve Psikolojide Ölçme ve Değerlendirme Dergisi*, 8(4), 490 - 510. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/387373>
- Schafer, J.L. (1999) Multiple imputation: a primer. *Statistical Methods in Medical Research*, 8, 3-15. <http://dx.doi.org/10.1191/096228099671525676>
- Schwartz, S. H. (1994). Are There Universal Aspects in the Structure and Contents of Human Values? *Journal of Social Issues*, 50(4), 19-45. <https://doi.org/10.1111/j.1540-4560.1994.tb01196.x>
- Teddle, C., ve Tashakkori, A. (2020). *Karma yöntem araştırmalarının temelleri*. (Çev. Y. Dede ve S. B. Demir). Anı Yayıncılık.
- Tonga, D. (2017). Rol model olarak sosyal bilgiler öğretmeni. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(2), 17-30. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/kusbd/issue/30549/303901>
- Tunca, N. (2012). *İlköğretim öğretmenleri için mesleki değerler ölçeğinin geliştirilmesi ve ilköğretim öğretmenlerinin mesleki değerlerinin belirlenmesi*. [Doctoral thesis, Anadolu University]. National Thesis Center.

- Ulusoy, K. (2021). *Karakter, değerler ve ahlak eğitimi*. Pegem Akademi.
- Ustaahmetoğlu, E. (2013). Tutumlar. E. Candan (Ed.), *Tüketici davranışları* (pp. 2-25). Atatürk Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları.
- Yazar, T. (2012). Öğretmen adaylarının değerler hakkındaki görüşleri. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 5, 61-68. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/pegegog/issue/22591/241299>
- Yazar, T. (2018). Öğretmenlik meslek değerleri. M. Ergün, N. Karabacak, İ. Korkmaz, M. Küçük (Ed.), *Öğretmenliğin mesleki değerleri ve etik* (pp. 160-178) içinde. Anı Yayıncılık.
- Yazıcı, K. (2006). Değerler eğitimine genel bir bakış. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 19, 499-522. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tubar/issue/16960/177116>
- Yıldırım, T. (2018). Tarih öğretmen adaylarının programdaki değerlere ilişkin değer hiyerarşileri, gerekçeleri ve önerileri. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 8(14), 296-320. <https://doi.org/10.26466/opus.404219>
- Yıldırım, Y. & Çalışkan, H. (2018). 2005 ile 2017 sosyal bilgiler dersi öğretim programlarındaki değerlere ve değerler eğitimine ilişkin öğretmen görüşleri. *Journal of Multidisciplinary Studies in Education*, 1(1), 7-23. <https://dergipark.org.tr/en/pub/jmse/issue/35452/373125>
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, E. (2009). Öğretmenlerin değer tercihlerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 7(17), 109-128. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ded/issue/29183/312498>
- Yılmaz, K. (2021). *Eğitim yönetiminde değerler*. Pegem Akademi.
- YÖK (2007). *Öğretmen yetiştirme ve eğitim fakülteleri (1982-2007)*, Ankara.
- Yüksel, S. (2019). Örtük program ve değerler. P. Ünüvar ve A.F. Ersoy. (Ed.), *Karakter ve değerler eğitimi* (pp. 177-191). Anı Yayıncılık.